

VIDÉKÉRT

magazin

VIDÉKFEJLESZTÉS,
TUDÁSÁTADÁS
ÉS TÁMOGATÁSOK

NYITOTT PORTA
NAPOK 2025

FIATAL
GAZDÁK ÉS A
GENERÁCIÓVÁLTÁS

JÓGYAKORLATOK

TIPPEK, TRÜKKÖK, PRAKTIKÁK HATÁRON INNEN ÉS TÚL

Ötletek, támogatások,
jó gyakorlatok hazai
és nemzetközi példák

videktamogato.hu!

A virágzó vidék
közös ügyünk!

Tisztelt Olvasó!

Örömmel köszöntöm az agrárium iránt érdeklődőket a Nemzeti KAP-hálózat Vidék- és Térségfejlesztési Támogató Egysége gondozásában megjelenő VidékÉRT megújult kiadványának első lapszámában. Olvashatnak itt többek között agrár- és vidékfejlesztési felhívásokról, a generációváltás szükségességéről, öko- és agroturisztikai kezdeményezésekről, azaz olyan témákról, amik azt erősítik, hogy vidéken élni, a mezőgazdaságban dolgozni nem csak jó és értékteremtő, hanem érdemes is.

Most ugyanis olyan időszakot élünk, amikor egyedülálló lehetőségek nyílnak a magyar agrárium és a vidéki térségek számára. Az Európai Unióban kivételes nagyságrendű, 80 százalékos nemzeti társfinanszírozásnak köszönhetően összesen mintegy 5400 milliárd forintos európai uniós fejlesztési forrás áll rendelkezésünkre a Közös Agrárpolitika keretei között 2027-ig. Ezzel azt a biztos hátteret teremjük meg, amire a gazdálkodók és a vidéki közösségek nap mint nap támaszkodhatnak. A gazdálkodók pénzügyi stabilitását nagyban erősíti, hogy a számukra meghatározó közvetlen támogatásaik mértékét megőrizhettük, egyben egy jól tervezett, a termelői igényekre alapozott pályázati rendszert működtetünk. Ez kell ugyanis ahhoz, hogy a termelés folyamatosága mellett életképesek, erősek maradjanak a vidéki térségeink.

A gazdálkodók hagyományos beruházási típusú felhívásai mellett, számos fejlesztési lehetőséget kínálunk a települési önkormányzatok számára is, hiszen a vidéki térségek megerősítését velük partnerségben lehet eredményessé tenni. Ugyancsak kiemelt hangsúlyt kap a természeti értékek megőrzése, mert ez a fenntartható gazdálkodás alapja. A LEADER-hálózat tovább fejlődik, élénkítve a közösségek együttműködését, kezdeményezéseit és innovációit, különösen a mikro-vállalkozások támogatására fókuszálva. Meg-

újulnak, bővülnek a termelői piacok, segítve a helyi termelők termékeinek értékesítését, és a szintén helyi alapanyagok felhasználását. A rövid ellátási láncok támogatása, a termelői piacok és a helyben előállított élelmiszerek kínálatának bővülése nem csupán új bevételi forrást nyújt az érintetteknek, hanem erősíti a fogyasztók és a termelők közötti értékes bizalmi kapcsolatot. Ezek a vidéki életminőség javítását szolgáló beruházások teszik lehetővé, hogy a vidéki térségek megtartóereje hosszú távon is növekedjék.

A kínálgózó lehetőségekből most tényleges siker formálódik, ami jelentős hatással lesz a magyar vidék jövőjére gazdaságilag, közösséggileg és a természeti értékek megőrzésében egyaránt. Ehhez azonban a gazdálkodók, a helyi közösségek munkáján és kitartásán túl az is kell, hogy megvédjük a jelenlegi agrártámogatási rendszer, a Közös Agrárpolitika kétpilléres, önálló felépítését, és annak mértékét. Csak ennek segítségével biztosítható a fenntartható vidéki jövő, a versenyképes mezőgazdaság és az élelmezésbiztonság. Ez pedig mindannyiunk közös felelőssége és érdeke.

Kívánom, hogy a VidékÉRT magazin minden számában találjanak olyan témát, gondolatot, amely közelebb visz bennünket közös céljainkhoz, mert a vidék ott élhető igazán, ahol a közösség ereje és a helyben maradás biztonsága találkozik a fejlődés és az előrelépés lehetőségével.

Dr. Viski József

*agrár- és vidékfejlesztési támogatásért
felelős államtitkár*

TARTALOM

1. **Köszöntő**
4. **Vidékfejlesztés, tudásátadás és támogatások**
Így segíti a gazdákat a Nemzeti KAP-hálózat
12. **Hagyományok és innováció**
Új utak a magyar agroturizmusban
28. **Nyitott Porta Napok**
Sikeres pilot után bővíthet a program
38. **Fiatalkazdák és a generációváltás**
*Interjú Papp Viktor és Szigeti Tamás
vidék- és térségfejlesztési szakértőkkel*
42. **Jövőálló agrárium**
54. **EU jogykorlatok**

IMPRESSZUM

Ingyenes kiadvány

Kiadja: Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.

Felelős kiadó: Füredi Kornél Béla ügyvezető

Kiadó címe: 1223 Budapest, Park utca 2.

Telefon: +36 1 362 8100

E-mail: hermanottointezet@hoi.hu

Főszerkesztő: Simon Mária

*"...értelemből fakadó szeretettel
kell közeledned mindnyájunk
szülő anyjához, a természethez..."*

Herman Ottó

- › AGRÁRSZAKKÉPZÉS
- › VIDÉK- ÉS TÉRSÉGFEJLESZTÉS
- › TERMÉSZETMEGŐRZÉS

VIDÉKFEJLESZTÉS, TUDÁSÁTADÁS ÉS TÁMOGATÁSOK

ÍGY SEGÍTI A GAZDÁKAT A NEMZETI KAP-HÁLÓZAT

Interjú Molnár Tamással, a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. általános ügyvezető helyettesével és Fieszl Csabával, a társaság részeként működő Vidék- és Térségfejlesztési Támogató Egység vezetőjével.

A 2023 és 2027 közötti időszakra szóló Közös Agrárpolitika (KAP) nagyobb rugalmasságot biztosít az uniós országok számára abban, hogy az intézkedéseket a helyi viszonyokhoz igazítsák. Ennek megvalósításában, a kommunikáció, a tudásátadás, a jó gyakorlatok bemutatásában és népszerűsítésében vállalt szerepet az Európai KAP-hálózat részeként működő Nemzeti KAP-hálózat, amelynek elsődleges feladata a mezőgazdasággal és a vidékpolitikával kapcsolatos információáramlás erősítése. Fieszl Csaba, a hálózat Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.-ben működő Vidék- és Térségfejlesztési Támogató Egységnek (VTE) vezetője és Molnár Tamás, a társaság általános ügyvezető helyettese egyaránt hangsúlyozzák: a uniós és hazai források hatékony felhasználása, a generációváltás segítése és a digitalizáció elterjesztése nélkül nem képzelhető el a magyar agrárium fenntartható jövője.

Kezdjük az alapoknál: a 2023 és 2027 közötti uniós programozási időszakban a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. látja el a Nemzeti KAP-hálózat Vidék- és Térségfejlesztési Támogató Egységének feladatait. Hogyan épül fel a Nemzeti KAP-hálózat és milyen szerepet tölt be a Közös Agrárpolitika Stratégiai Terv megvalósításában?

Fieszl Csaba: A Nemzeti KAP-hálózat több támogató egység együttműködésén alapul: a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.-ben működik a VTE, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamarában a Zöld Támogató Egység, valamint az Agrárközgazdasági Intézethez tartozik az Innovációt és Digitalizációt Támogató Egysége – ezek alkotják a hálózatot, amelyhez csatlakozik a Magyar Államkincstár és az Agrárminisztérium, mint Irányító Hatóság. Minden támogató egység rendelkezik saját stratégiai tervvel és feladatokkal, amelyeket a pénzügyi ciklus alatt kell végrehajtania. A közös munka egy hálózaton belül zajlik, amely az előző időszakban a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat által végzett kommunikációs tevékenységet váltotta fel, így a Közös Agrárpolitika megvalósítása most ezen egységek szoros együttműködésével, hálózatosodva történik.

Melyek a 2023–2027 közötti Közös Agrárpolitika legfontosabb újdonságai az előző ciklushoz képest?

Molnár Tamás: A 2023–2027 közötti KAP időszak előkészítése és elindítása egy hosszú, 2-3 éves tárgyalási folyamat eredménye volt az Európai Bizottságon belül. Az előző ciklusban a Vidékfejlesztési Program keretében az uniós agrárforrások még főként a régi, területalapú támogatási rendszeren alapultak. A tárgyalások során a tagországok különböző, gyakran nehezen összeegyeztethető érdekeket képviseltek, ami miatt a program indítása több év csúszással történt. A végleges

MOLNÁR TAMÁS

megállapodás 2022 decemberében született meg, amely biztosította a 2023–2027 közötti időszak támogatási kereteit. Ennek eredményeként indult meg ténylegesen a program 2023-ban, amelynek keretében a korábbi Vidékfejlesztési Programot részben póttámogatásokkal egészítették ki.

Milyen forrásokat jelent a KAP a magyar agrárium számára?

Molnár Tamás: Fontos kiemelni, hogy a magyar kormány az uniós források mellé jelentős nemzeti hozzájárulást is biztosít: minden egy euró uniós támogatás mellé további 0,8 eurót tesz hozzá. Ezáltal mintegy 8000 milliárd forint áll rendelkezésre ebben az időszakban.

Hogyan oszlik meg ez a hatalmas összeg, és melyek a fő prioritások?

Molnár Tamás: A keret jelentős részét továbbra is az alaptámogatások teszik ki, hiszen ezek nélkül a kelet-európai agrárium nem tudna fennmaradni. Ugyanakkor kiemelten támogatja a precíziós gazdálkodást, az élelmiszeripari fejlesztéseket – új üzemek indítását, meglévők korszerűsítését –, valamint a diverzifikációt. Ez utóbbi különösen fontos, hiszen a gazdaságoknak több lábon kell állniuk: turizmus, feldolgozóipar vagy akár új termékek bevonásával. Emellett a fiatal gazdák támogatása és a gazdaságátadás – vagyis a generációváltás – is kiemelt prioritássá vált. A zöld átállás pedig szintén sarokpont, mivel a támogatásoknak fontos része a fenntarthatóság, amely ugyan sok vitát váltott ki, de mindenki egyetért abban, hogy a zöld átállás az agrárium jövőjének alappillére.

„FONTOS, HOGY VONZÓVÁ TEGYÜK AZ AGRÁRIUMOT A FIATALOK SZÁMÁRA.”

Hogyan segíti a VTE a gazdálkodókat az uniós források hatékony felhasználásában és a pályázati lehetőségek kihasználásában?

Fieszl Csaba: A VTE egyik fő feladata, hogy az aktuális pályázati felhívásokhoz igazodó szakmai programokat szervezzon, amelyek párhuzamosan futnak a pályázatok kiírásával. Vidék- és térségfejlesztési szakértőink folyamatos tanácsadást nyújtanak a gazdálkodóknak az adott pályázati lehetőségekről, legyen szó öntözésről, generációváltásról, fiatal gazdáknak szóló vagy kertészeti támogatásokról,

amelyek folyamatosan jelennek meg. Ezáltal a gazdálkodók naprakész információkat kapnak, amelyeket a kap.gov.hu portálon keresztül is nyomon követhetnek, ahol minden új pályázati felhívás elérhető.

A VTE emellett jó gyakorlatokat is megoszt a korábbi pályázati ciklusok tapasztalataiból, hogy inspirációt és útmutatást adjon a most nyíló pályázatok sikeres kihasználásához. Fontos megjegyezni, hogy a pályázatok iránt nagy az érdeklődés és túligénylés is tapasztalható, hiszen a termelők tisztában vannak vele, hogy piaci versenyképességük megőrzéséhez elengedhetetlenek a fejlesztések, valamint az ezeket támogató uniós források bevonása.

Összességében a VTE aktív és nélkülözhetetlen partner a gazdálkodók számára az uniós források hatékony felhasználásában és a pályázati lehetőségek minél teljesebb kihasználásában.

FIESZL CSABA

Ahogy Molnár Tamás is említette, a fiatal gazdák és a generációváltás segítése kulcsterület. Mit tapasztal a VTE ezen a téren?

Fieszl Csaba: Magyarországon komoly problémát jelent az agrártársadalom elöregedése. Kevés a fiatal termelő, sok a pályaelhagyó, és a földek korlátozott száma is nehezíti az új belépők dolgát. Mi a VTE-nél egyrészt szakmai programokkal és tanácsadással támogatjuk az idősebb gazdákat az átadásban, másrészt bemutatjuk a jó gyakorlatokat: hogyan lehet egy sikeres fiatalgazda-pályázatból életképes vállalkozást építeni. Fontos, hogy vonzóvá tegyük az agráriumot a fiatalok számára. A digitalizáció sokat segít ebben, hiszen már nem olyan egyszerűen „trágyás gumicsizmával” lefesteni a mezőgazdaságot. Amit az is jelez, hogy az agráregyetemek egyre népszerűbbek a fiatalok körében.

Molnár Tamás: Ahogy Csaba is említette, eljutottunk oda, hogy a rendszerváltás utáni első generáció, aki az agráriumra adta a fejét, már elérte teljesítőképessége határát. A generációváltás azonban ideológiaváltással is jár, és ezt támogatjuk azzal, hogy az innovációs és precíziós gondolkodás is erőre kaphasson a fiatalabb generáción keresztül.

Hogyan tud a Nemzeti KAP-hálózat nemzetközi szinten is erősíteni?

Fieszl Csaba: Az uniós tagállamokban mindenhol működnek hasonló hálózatok, és rendszeres kapcsolatban vagyunk velük. Havonta tartunk egyeztetéseket, személyes találkozók is vannak, ahonnan sok jó gyakorlatot tudunk hazahozni. Az osztrákok például élen járnak a termelői szervezetekben, ahol a gazdák közösen használnak nagy értékű gépeket. Ez a modell nálunk is előremutató lenne, még ha a történelmi múlt miatt nehezebben is alakul ki a bizalom a szervezetek felé. A közösségépítés nálunk is fontos stratégiai cél.

Szóba került a zöld átállás. Mennyire tartják fontosnak a zöld átállást az aktuális agrárprogramok?

Molnár Tamás: A zöld átállás alapvető sarokpontja volt ennek a programozási időszaknak, és sok vitát váltott ki. Fontos megérteni, hogy azokban az országokban, ahol a gazdaság fejlettségi szintje már magas, mint például Dániában vagy Hollandiában, a zöld átállás viszonylag könnyebben és kevesebb forrásból is hatékonyan megvalósítható. Ugyanakkor vannak olyan országok és területek, ahol sokkal nehezebb ezeket a kihívásokat leküzdeni. Ezért folyamatosan nagy vita zajlik arról, hogy mely fókuszpontokat érdemes kiemelni, és mely megoldások a legcélszerűbbek a fenntarthatóság előmozdítására.

Nem kérdés, hogy ezen az úton haladni kell, még ha a gyorsaság és a mérték arányai vitatottak is. Fontos, hogy ne essünk át a ló túloldalára, vagyis ne akarjuk túlzóan, túl gyorsan bevezetni azokat a változásokat, amelyek akár hatékonysági visszaeséshez is vezethetnek. Számos szakmai párbeszéd folyik arról, hogy meddig és milyen mértékben támogassa a zöld átállás az élelmiszertermelést, mert az is fenntarthatatlanná válhat, ha értelmetlen korlátokat állítunk.

A jelenlegi pályázati kiírások többsége már olyan indikátorokkal dolgozik, amelyek biztosítják, hogy a támogatott fejlesztések fenntarthatósági vagy zöld átállási innovációkat tartalmazzanak.

A gazdák mennyire várják ezeket a pályázatokat? Valóban ösztönözhetik-e ezek a támogatások a fenntarthatóbb gazdálkodást itthon?

Molnár Tamás: Tapasztalataink szerint a vidéki gazdák nyitottak ezekre a lehetőségekre, és várják a pályázatokat, amelyek segíthetnek a zöld átállásban. Az egyik fontos feladatunk, hogy a most és a közeli jövőben megjelenő pályázati kiírásokat minél szélesebb körben megismertessük és társadalmasítsuk. A Csaba által is említett három szervezet együtt dolgozik azon, hogy a pályázatok eljussanak nemcsak a gazdákhhoz, hanem a lakosság egészéhez is.

Milyen tapasztalataik vannak a magyar mezőgazdaság fenntarthatósági szemléletéről?

Molnár Tamás: Sokszor tapasztaljuk azt, hogy a nagyvárosokban sokan nem is tudják pontosan, honnan származik az élelmiszer, amit nap mint nap fogyasztanak. Fontosnak tartjuk, hogy az agrárium üzenetei széles körben eljussanak mindenkihez, akár Budapest belvárosában is, és érthető módon megismerjék az agrárium alapvető fogalmait és folyamatát. Így amikor például zöldséget vásárolnak a piacon, megérthetik, mit jelent a rövid ellátási lánc, vagy ha vidéken kirándulnak, megismerhetik, hogy mi az a LEADER-program és milyen előnyökkel jár. Ezáltal közelebb tudjuk hozni a mezőgazdaságot és a vidékfejlesztést az emberekhez. Ez a szemléletformálás és oktatás legalább olyan fontos részét képezi a fenntarthatóságra való átállásnak, mint maga a támogatási rendszer.

Hogyan tudják a pályázati lehetőségeket a gazdák a leghatékonyabban kihasználni?

Fieszl Csaba: Elsőként azt javaslom mindenkinek, hogy rendszeresen kövesse a korábban már említett kap.gov.hu oldalt, hiszen ott minden információ naprakészen elérhető. A VTE szakértői hálózata minden vármegyében jelen van, valamint szakmai programokat szervezünk, ahol az aktuális felhívásokat ismertetjük, tanácsot adunk, és a gazdák kérdéseket tehetnek fel. Nagyon fontos, hogy a gazdák időben értesüljenek a lehetőségekről, mert a pályázatoknál gyakori a túligénylés. Emellett a korábbi nyertes pályázatok bemutatásával ösztönző példákat is adunk.

A közösségépítés fontosságát már említette. Mennyire nyitottak erre a gazdák?

Fieszl Csaba: A gazdák között erős a szolidaritás a mindennapokban – ha beragad egy traktor, a szomszéd segít. Azonban szervezett formában közösséget építeni, közös programokat létrehozni már nehezebb. Ezért van szükség olyan rendezvényekre, amelyeket a helyi igényekhez igazítva szervezünk vármegyei szinten. Így tudjuk ösztönözni az együttműködést és a közös gondolkodást.

Mit tekintenek a következő évek legfontosabb mérföldköveinek?

Molnár Tamás: A 2027-ig tartó időszakban kilenc fő feladat és 61 beavatkozási terület vár ránk. Ezeket fokozatosan építjük be a rendszerbe. A legfontosabb célom az, hogy 2027-re minél több magyar ember – akár Budapesten is – értse, mi a vidékfejlesztés és miért fontos az agrárium. Ha tízből három ember tudja, mit jelent például a rövid ellátási lánc vagy a LEADER-program, az már siker. Ez mutatná, hogy valóban társadalmasítani tudtuk a KAP-ot.

Fieszl Csaba: A VTE stratégiai céljai között hasonló dolgok szerepelnek, többek közt, hogy minél több gazdát hozzásegítsünk ahhoz, hogy termékeiket a rövid ellátási láncra keresztül tudják piacra juttatni, és közösségben találják meg az erejüket. Hosszú távon csak így lehet fenntartható fejlődést elérni. Azt valójában: egységben van az erő.

KAPHálózat

ZÖLD TÁMOGATÓ EGYSÉG

Ismerje meg a KAP-hálózat Zöld Támogató Egységét *a fenntartható gazdálkodás partnerét!*

A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) elkötelezett a környezettudatos, fenntartható mezőgazdaság előmozdítása mellett. E törekvés kiemelkedő példája, hogy a Kap Stratégiai Tervben leírtak szerint a NAK szervezetén belül került felállításra a nemzeti KAP-hálózat Zöld Támogató Egysége (ZTE).

A ZTE elsődleges célja, hogy segítse a mezőgazdasági termelőket a környezet-tudatos gazdálkodásra való átállásban, valamint biztosítsa számukra a szükséges tudás- és ismeretbázist, támogatva mindennapi munkájukat.

További kérdések esetén keresse a Zöld Támogató Egységet!

Kapcsolat:

E-mail: zteiroda@nak.hu

Honlap: <https://www.nak.hu/zold-tamogato-egyseg>

*Csatlakozzon a Nemzeti KAP-hálózat Zöld Támogató Egységhez,
és legyen Ön is részese a fenntartható mezőgazdaság jövőjének!*

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Az Európai Unió
társfinanszírozásával

HAGYOMÁNYOK ÉS INNOVÁCIÓ

ÚJ UTAK A MAGYAR AGROTURIZMUSBAN

Az elmúlt évtizedben a nemzetközi turizmus látványos átalakuláson ment keresztül. A tömegturizmus mellett egyre inkább előtérbe kerülnek az autentikus, személyes és megosztható élmények, amelyek az utazókat közelebb hozzák a helyi közösségekhez és kultúrához. Magyarországon is egyre többen keresik a természetközeli kapcsolódást, a rövid ellátási láncokhoz kötődő gasztronómiai élményeket, a fenntartható utazási formákat, valamint azokat az aktivitásokat, amelyek nemcsak pihenést, hanem személyes fejlődést és közösségi élményt is nyújtanak.

Ezeknek a trendeknek a metszéspontjában áll az agroturizmus, amely nem csupán egy turisztikai ágazat, hanem egyfajta szemléletváltás is a turizmus területén. A Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.-ben működő Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat megbízásából az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ által kidolgozott Nemzeti Agroturisztikai Stratégia átfogó koncepciót kínál arra, hogyan erősödhet ez a terület hazánkban. A stratégia azt a célt fogalmazza meg, hogy a vidéki értékek összehangolt koncepció és fejlesztések mentén váljanak elérhetővé, növelve ezzel az agroturizmus ismertségét és versenyképes-

ségét. A 2023–2027-es ciklusban a Nemzeti KAP-hálózaton belül a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. égisze alatt működő Vidék- és Térségfejlesztési Támogató Egység (VTE) kiemelt feladatának tekinti, hogy a gazdálkodókat szakmai támogatással, tudásmegosztással és a hálózatosodás ösztönzésével segítse, hiszen az agroturizmus hosszú távon a vidéki gazdaságok megerősödésének, a hagyományok megőrzésének és a közösségi identitás ápolásának egyik legígéretesebb útja.

A hazai agroturizmus egyik jellegzetessége, hogy szereplőinek jelentős része kisebb birtokokon gazdálkodik, és sok esetben kevés tapasztalattal rendelkezik a turizmus területén. Mezőgazdasági tudásuk és szakmai felkészültségük vitathatatlan, ugyanakkor a vendégélmények megtervezése, strukturálása és értékesítése számukra gyakran új terep. Mégis, a változás energiája érzékelhető: a szolgáltatók közel fele mindössze az elmúlt öt évben fordult a turizmus felé, ami jól mutatja a szektor dinamikus fejlődését és növekvő vonzerejét. A kutatások szerint a jövőbe tekintő gazdálkodók fele bővíteni szeretné kínálatát, sokan infrastrukturális fejlesztésekben gondolkodnak, és egyre többen keresik a megújulás útjait. Mindez világosan mutatja az ágazatban rejlő lendületet és innovatív szemléletet.

Írásunk célja hozzájárulni annak feltárásához, hogy az agroturizmus ma még csak részben kiaknázott lehetőségei elképesztően sokszínűek, és számos olyan irányt kínálnak, amelyben a gazdálkodók bátran kipróbálhatják magukat. E sokszínűség bemutatására érdemes közelebbről is megvizsgálni, milyen szolgáltatásokkal jelenhet meg a szektor, a hagyományos programoktól a modern, innovatív megoldásokig. Az alábbi már bevezetett és még újdonságként ható szolgáltatási területek és innovatív példák jól érzékeltetik az agroturizmus sokszínűségét és lehetőségeit.

Nyitott porták – kisléptékű gazdaságok és manufaktúrák megnyitása

Az autentikus vidéki élmény elválaszthatatlan a helyi termékek és a mögöttük álló termelők megismerésétől. Ezt a szemléletet képviseli a VTE által életre hívott, alulról jövő kezdeményezésként indult Nyitott Porta Napok rendezvénysorozat, amelynek keretében helyi termék kóstolók, portatúrák, kézművesfoglalkozások és még ezernyi élmény vezeti végig a vendégeket az agroturizmus változatos kínálatán. Tájról tájra színvonalas programok és limitált workshopok közül válogathattak a vendégek, akik betekintheztek a manufaktúrák kulisszái mögé. A személyesség és a hitelesség itt nem marketingfogás, hanem a mindennapok természetes része. A gazdák ezzel erősíthetik a bizalmat saját termékeik iránt, személyes kapcsolatot alakíthatnak ki a vendégekkel, ami hosszú távon növeli a helyi márka értékét és piaci esélyeit.

A vidéki nyugalom otthonai – agroturisztikai szálláshelyek

Egyre többen keresik azokat az élményeket, amelyekben a szállás nem pusztán kényelmi funkciót jelent, hanem szervesen illeszkedik az utazás hangulatához. Az agroturisztikai szálláshelyek pontosan ezt nyújtják: itt a vendéget nem szállodai szobák, hanem gazdaságok, tanyák vagy vidéki házak fogadják. A napot a kakaskukorékolás indítja, a reggelit friss tej, házi sajt és helyben sült kenyér teszi felejthetetlenné. A turisták közvetlen kapcsolatba kerülnek a vidéki élet ritmusával, ami egyszerre ad nyugalmat és különleges élményt. A gazdálkodók számára ez a forma nemcsak plusz bevételi forrást jelent, hanem lehetőséget arra is, hogy saját életmódjukat és értékeiket megosszák a látogatókkal.

**„EZ A PROGRAM
ÚJ SZÍNT,
ÚJ LEHETŐSÉGET
HOZ A TÉRSÉGEK
ÉLETÉBE.”**

Ízek és történetek egy asztalnál – falusi vendégasztal

A falusi vendégasztal a vidéki vendéglátás egyik legautentikusabb formája. Lényege, hogy a gazda saját otthonában, portáján, saját termelésű, családja által készített, kis mennyiségben előállított étellel kínálja meg vendégeit. Ez a közvetlen élmény nemcsak a tradicionális receptek és ízek megőrzését szolgálja, hanem a személyes találkozás révén erősíti a vidéki élet iránti bizalmat és érdeklődést is. A vendég itt nem egy étteremben ül, hanem úgy érezheti magát, mintha a házigazda családjához tartozna: megismeri a helyi alapanyagokat, a házi praktikákat, s közben bepillantást nyerhet a falusi mindennapokba. A gazdálkodónak pedig lehetősége nyílik arra, hogy hagyományait, szaktudását és vendégszeretetét közvetlenül ossza meg, miközben jövedelmezőbbé teszi saját tevékenységét.

Ahol a hagyomány a tányérra kerül – tanyasi éttermek

A tanyasi éttermek igazi kuriózumot jelentenek az agroturizmusban. Franciaországban régóta népszerű a „ferme auberge” modell, ahol a vendégek közvetlenül a gazdaságban készített ételeket kóstolhatják meg egy autentikus tanyasi étteremben. Magyarországon is egyre több kezdeményezés mutatja, hogy óriási igény van erre a közvetlenségre. A vendég itt valóban érzi, hogy az asztalra kerülő fogás mögött föld, munka és hagyomány áll, a gazdálkodónak pedig lehetősége nyílik arra, hogy közvetlenül az asztalra vigye saját terményeit, és a vendéglátás révén magasabb hozzáadott értéket teremtsen.

Gasztronómia a természetben – „farm-to-table” piknikek

Kevés élmény olyan felemelő, mint a természet lágy ölén, közvetlenül a termőföld mellett elfogyasztani egy ételt, amelynek minden alapanyaga onnan származik. A „farm-to-table” piknikek különlegessége, hogy a vendégek nemcsak friss, szezonális fogásokat kóstolhatnak, hanem közben betekintést nyerhetnek a gazdaság életébe is. A terítéket a természet adja: a rét, a szőlőhegy vagy a gyümölcsös, a menüt pedig a gazda szaktudása és vendégszeretete. Ez az élmény egyszerre szól a gasztronómiáról, a közösségről és a természethez fűződő kapcsolatról. A gazdának ez kiváló lehetőség arra, hogy saját alapanyagaiból közvetlen élményt teremtsen, és személyesen kapcsolódjon a vendégeihez.

Közösség és hagyomány egy asztal körül – disznóvágás

A disznóvágás évszázadok óta a falusi élet egyik legfontosabb közösségi eseménye. Bár egykor a túlélés része volt, ma inkább ha-

gyományőrző ünnep, amely közösségeket kovácsol össze és különleges gasztronómiai élményeket kínál. A vendégek számára ez nemcsak betekintést jelent a vidéki múltba, hanem lehetőség arra, hogy részesei legyenek a közös munkának és a hozzá kapcsolódó étkezéseknek. A disznótoros ételek, a házi pálinka, a népdalok és a történetmesélés mind hozzátartoznak ehhez a különleges atmoszférához, amely egyszerre szól a tradíciókról, a közösségről és a jókedvről. A gazda számára pedig kiváló mód arra, hogy életben tartsa a hagyományokat, miközben vendégeit közvetlenül bevonja a közösségi élménybe és új bevételi forrást teremti.

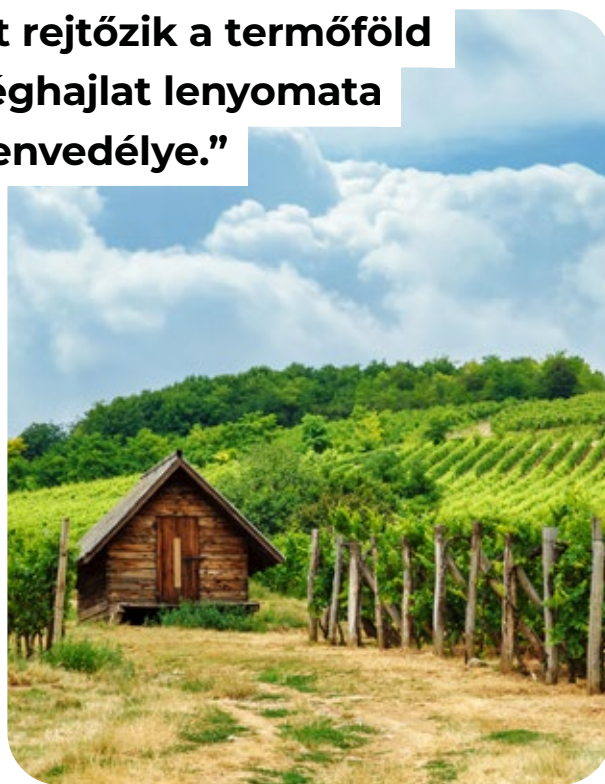
Ízek és történetek a pohárban – borturizmus

Kevés olyan élmény van, amely annyira szorosan összekapcsolja a természetet, a kultúrát és az élet örömeit, mint a borkóstolás. Magyarország gazdag borvidékei nemcsak kiváló italokat kínálnak, hanem történeteket is mesélnek a szőlőhegyről, a pincék hűvös világáról és a családi hagyományokról. A hazai borturizmus teljesen más fejlettségi szinten van, mint az agroturizmus további szegmensei, a hazai borászatok több évtizedes turisztikai tapasztalattal, jól kiépített infrastruktúrával és négy évszakos programkínálattal várják a látogatókat, a hagyományos kóstolóktól a dűlőtúrákon át egészen a modern élményprogramokig.

A helyi ízek kulisszatitkai – tájjellegű főzőiskolák

Az étel mindig hidat teremt emberek és kultúrák között. A tájjellegű főzőiskolákban a résztvevők nemcsak recepteket tanulnak, hanem betekintést nyernek a helyi gasztronómia hagyományaiba. Egy közös főzés során megtapasztalják, hogyan készülnek a vidék jellegzetes fogásai, milyen alapanyagokat használnak a helyiek, és mi adja az ételek különleges ízvilágát. A főzőiskola nem egyszerűen tanulás, hanem közösségi élmény, amelyben a közös alkotás és a közös étkezés egyszerre ad tartalmat és élményt. A gazdálkodók számára mindez remek lehetőség arra, hogy értékesítsék saját alapanyagait, miközben megosztják gasztronómiai örökségüket és vendégszeretetüket.

„Egy borászat látogatása során a vendégek megismerhetik a szőlő útját a tőkétől a palackig, miközben a pohárban ott rejtőzik a termőföld karaktere, az éghajlat lenyomata és a borász szenvedélye.”

Találkozások egy csésze mellett – farmkávézók

A falusi vendégasztal a vidéki vendéglátás egyik legautentikusabb formája. Lényege, hogy a gazda saját otthonában, portáján, saját termelésű, családja által készített, kis mennyiségben előállított étellel kínálja meg vendégeit. Ez a közvetlen élmény nemcsak a tradicionális receptek és ízek megőrzését szolgálja, hanem a személyes találkozás révén erősíti a vidéki élet iránti bizalmat és érdeklődést is. A vendég itt nem egy étteremben ül, ha-

nem úgy érezheti magát, mintha a házigazda családjához tartozna: megismeri a helyi alapanyagokat, a házi praktikákat, s közben bepillantást nyerhet a falusi mindennapokba. A gazdálkodónak pedig lehetősége nyílik arra, hogy hagyományait, szaktudását és vendégszeretetét közvetlenül ossza meg, miközben jövedelmezőbbé teszi saját tevékenységét.

Kosárnyi élmény – gyümölcs szüret

Kevés élmény olyan felszabadító, mint saját kezűleg leszedni az érett gyümölcsöt a fáról vagy a bokorról. A gyümölcsszedés egyszerre gasztronómiai kaland és természetközeli kikapcsolódás. A gyerekek számára kaland, a felnőttek számára nosztalgia, a gazdálkodóknak pedig nagyszerű lehetőség arra, hogy bemutassák terményeik frissességét és minőségét. Egy almáskertben tett séta, egy epermezőn való bókászás vagy egy szilvaszüret olyan élményt kínál, amely azonnal összekapcsol a vidékkel, és kosárnyi finomsággal zárul. A termelő számára ez egyszerű és látványos mód arra, hogy bevonja a látogatókat a termelésbe, miközben azonnal értékesíti a termést.

Vadon termő kincsek – gyógynövény - és gombaszedés

A természet mindig kínál felfedezni valót és ez különösen izgalmas, ha a látogatók aktívan részt vehetnek benne. A gyógynövénysszedő és gyűjtőtúrák során a résztvevők nemcsak megismerik a vadon termő növényeket, hanem megtanulják felismerni az ehető vadnövényeket, a gombákat, sőt ha a terület alkalmas arra a szarvasgomba titokzatos világába is betekinhetnek. A természet ajándékai a túrák után feldolgozva válnak teljessé: gyógyteák, fűszerek, lekvárok vagy akár különleges fogások alapanyagaiként. Ez az élmény egyszerre szól az egészségmegőrzésről, a gasztronómiáról és a természet tiszteletéről. A szolgáltatónak ez azért értékes irány, mert saját szaktudását élménnyé formálhatja, amivel új bevételi lábat teremtm, miközben a terített asztal az erdő, mező adja.

A kétkezi alkotás öröme – kézműves workshopok

A modern világban egyre kevesebb lehetőségünk van saját kezünkkel, hagyományos technikákkal alkotni. Az agroturizmusban azonban mindez újra felfedezhető. Egy sajtkészítő foglalkozáson, egy kosárfonó műhelyben vagy egy fazekasműhelyben a résztvevők megtapasztalhatják, mit jelent az anyaggal dolgozni, és saját kezükkel létrehozni valami maradandót. A fafaragás, a gyertyamártás vagy a mézeskalács-díszítés nemcsak szórakoztató, hanem meditatív, kikapcsoló élmény is. A látogatók így nemcsak egy tárggyal, hanem egy darabka vidéki kultúrával térhetnek haza. A helyi mesterek számára ez egyedülálló alkalom, hogy megőrizték és továbbadják hagyományos tudásukat, miközben jövedelmező programot kínálnak a vendégeknek.

Élő kapcsolat a múlttal – hagyományőrző programok

A magyar falusi kultúra gazdag hagyományai különleges támogatást adnak az agroturizmusnak. A szüreti multságok, aratóünnep, néptánc- és népzenei estek mind-mind lehetőséget kínálnak arra, hogy a látogatók ne csak szemlélői, hanem aktív résztvevői legyenek a hagyományoknak. A közös tánc, a népi játékok, a helyi ételek kóstolása olyan élményt teremt, amely egyszerre szórakoztat és tanít. A gazdálkodók számára pedig remek alkalom, hogy bemutassák saját közösségük kultúráját, erősítve a helyi identitást és a vidéki élet értékei és gazdaságuk kulturális vonzerejét.

Közösségi ünnepek vidéki hangulatban – tematikus fesztiválok

A fesztiválok a közösségi élmények csúcspontjai, és a vidéknek is megvannak a maga különleges ünnepei. Egy sajtfesztivál, egy mézfesztivál vagy éppen egy gombafesztivál nemcsak gasztronómiai kaland, hanem találkozási pont is termelők, kézművesek és látogatók számára. A multságok hangulata, a zene, a tánc és a helyi finomságok kóstolása egyedülálló élményt teremt, amely egyszerre őrzi a hagyományt és formál modern közösségi eseményt. A gazdálkodók számára ezek nagyszerű platformot kínálnak termékeik bemutatására, új vendégek elérésére és a közösségi hírnév növelésére.

A múlt kézzel fogható öröksége – kulturális és történeti kapcsolódások

Az agroturizmus nemcsak a gazdálkodásról szól, hanem a vidéki kultúra és történelem megőrzéséről is. A tájházak, a skanzenek és a régi mezőgazdasági eszközök bemutatása mind lehetőséget adnak arra, hogy a látogatók közelebb kerüljenek a múlthoz. Egy régi parasztház berendezése, egy gazdasági eszköz kipróbálása vagy a hagyományos mindennapi élethez kötődő történetek meghallgatása élővé teszi a múltat. Ez a kapcsolat egyszerre erősíti a helyi identitást és mélyíti a látogatók élményét. A gazdának alkalmat ad arra, hogy bemutassa a családi és helyi örökséget, ezzel erősítve a közösség és a vendégek közötti kapcsolatot.

Harmóniában a természettel – ökoturizmus

Az ökoturizmus több mint utazási forma: szemlélet, amelyben a természet tisztelete, a fenntarthatóság és a felelősségteljes utazás kerül előtérbe. A látogatók nemcsak élvezik a táj nyugalma, hanem tanulnak is belőle: komposztálást, permakultúrás módszereket, ökogazdálkodási praktikákat ismerhetnek meg, miközben környezetbarát szálláshelyeken pihennek meg. A természetközeli élet ritmusa, a biodiverzitás védelme és a közösségekhez való aktív kapcsolódás mind hozzájárulnak ahhoz, hogy az ökoturizmus mélyebb és tartalmasabb élményt nyújtson, mint egy hagyományos kiruccanás. A gazdálkodó így saját környezetbarát szemléletét és jó gyakorlatait is bemutathatja, amivel nemcsak hitelesebbé, hanem hosszú távon fenntarthatóbbá teszi gazdaságát.

A családok kedvencei – farmtúrák és állatsimogatók

Kevés dolog hozza közelebb a vidéket, mint egy séta a gazdaságban, ahol a látogatók testközelből ismerkedhetnek meg az állatokkal. A farmtúrák során a résztvevők láthatják, hogyan zajlik a mindennapi gazdálkodás, hogyan etetik, gondozzák az állatokat, és milyen fontos szerepet játszanak a gazdaság életében. Az állatsimogatók a gyerekek számára felejthetetlen élményt jelentenek: a városi környezetben ritkán tapasztalható közelség a természethez és az élőlényekhez maradandó emlékként rögzül. A gazdálkodóknak pedig remek lehetőség, hogy közvetlen kapcsolatot építsenek a fiatal generációval, akik így értékes tapasztalatokat szereznek a vidéki életéről.

A vidék felfedezése mozgásban – aktív turizmus

A vidéki táj értékét nemcsak szemlélve, hanem tevékenyen megtapasztalva érthetjük meg igazán. Az agroturizmus ezért szorosan kapcsolódik az aktív turizmus élményeihez: a kerékpártúrák során a vendégek testközelből ismerhetik meg a táj szépségeit, a vízi eszközök nyújtotta élmények révén felfedezhetik a folyókat és tavakat, míg a lovas programok – a tereplovaglás, a kocsikázás vagy a látványos lovasbemutatók – a magyar hagyományokhoz kapcsolódva különleges ízt adnak a kikapcsolódásnak. A szolgáltatónak mindez azt jelenti, hogy saját környezetének adottságait fordíthatja vonzó, aktív programokká, amelyek folyamatosan visszacsábítják a vendégeket.

Az aktív turizmus élményei a szabadság érzését hozzák el, miközben a vendégek testileg is feltöltődnek.

„A KALANDSPORTOKBAN
A TERMÉSZET NEM CSAK HÁTTÉR,
HANEM AKTÍV RÉSZTVEVŐ:
A DOMBORZAT, AZ IDŐJÁRÁS,
A TEREPVISZONYOK
MIND ALAKÍTJÁK
AZ ÉLMÉNYT.”

Az évszakok ritmusában – szezonális túrák

A természet minden évszakban mást és mást mutat. Tavasszal a virágzó gyümölcsfák és a zöldellő mezők, nyáron a napraforgótáblák és a friss gyümölcsök, ősszel a szüret és az erdei lombszínek, télen pedig a hófödte táj és a forralt bor illata csábítja a látogatókat. A szezonális túrák lehetőséget adnak arra, hogy a vendégek megtapasztalják az év körforgását, és minden alkalommal más élménnyel gazdagodjanak. A gazdálkodók számára ezek a programok folyamatosan megújuló kínálatot jelentenek, amely egész évben fenntarthatja az érdeklődést, minden évszakhoz kapcsolódóan más élményt kínálva.

Adrenalin a természetben – vidéki kalandsportok

Aki a falusi környezetben keresi az izgalmat, annak a vidéki kalandsportok nyújtanak maradandó élményt. Az erdei kötélpálya, a terepfutás, a lovas íjászat vagy akár a quadózás mind új dimenziót adhat a kikapcsolódásnak. Az ilyen programok különösen vonzóak a fiatalabb generációk számára, akik a testmozgást, a kihívást és a szabadságot keresik, miközben a vidéki környezethez is kö-

tődnek. A gazda így a saját természeti adottságait fordíthatja vonzó, izgalmas programokká, amelyek a fiatalabb korosztályt is bevonzzák, így gazdagítják az egész család számára vonzó programkínálatot.

Wellness a természet ritmusára – egészség és rekreáció

A falusi környezet nemcsak a test, hanem a lélek számára is gyógyító erővel bír. Egyre nagyobb teret kapnak azok a szolgáltatások, amelyek az egészségmegőrzést és a rekreációt állítják középpontba. A szabadtéri jógaórák, a gyógynövényes fürdők, a szalmatörek és dézsa-fürdők vagy a falusi wellness különlegességei mind olyan élmények, amelyek visszavezetnek a természet ritmusához. A tanynasi, régmúltat idéző wellness-tevékenységek pedig olyan nosztalgikus hangulatot teremtenek, ahol a lassabb életmód, a csend és a harmónia kerül előtérbe. Ez az irány nemcsak pihenést, hanem valódi feltöltődést ígér. Ezek a programok esélyt adnak a gazdának, hogy a vidéki nyugalmat és a természet gyógyító erejét szolgáltatásként értékesítse.

A SZABADSÁG ÚJ ARCA – AGROKEMPING

Az agrokemping, vagy olasz mintára „*agricampeggio*” a természetközeli nyaralás egyik legautentikusabb formája. A vendégek itt nemcsak egy sátorhelyet, vagy lakóautónak kialakított helyet kapnak, hanem egy gazdaság életének közvetlen közelségét is. Reggel a friss levegő és a madárdal ébreszti őket, napközben részt vehetnek a gazdálkodás apróbb feladataiban, fogyasztják a helyben megtermelt élelmiszereket este pedig a csillagos égbolt alatt pihenhetnek meg. Ez az élmény a kempingezés szabadságát és a vidéki élet

közvetlenségét ötvözi, különösen vonzóvá téve azok számára, akik a természet egyszerű, mégis tartalmas örömeit keresik. Ezzel a termelő a meglévő földterületét és megtermelt élelmiszereit értékesítheti új formában, amely hosszabb tartózkodásra és visszatérésre ösztönzi a vendégeket.

„A GYEREKEK AKTÍVAN BEKAPCSOLÓDNAK A GAZDASÁG MINDENNAPJAIBA.”

Életre szóló kaland – élménytáborok gyerekeknek

A nyári táborozás varázsát mindenki ismeri, de egy agroturisztikai élménytábor különleges pluszt ad hozzá. A gyerekek itt nemcsak játszanak, hanem aktívan bekapcsolódnak a gazdaság mindennapjaiba: etetik az állatokat, gondozzák a növényeket, megtanulják, mit jelent a természet ritmusához igazodni. Mindezt közösségben teszik, miközben barátokat szereznek és olyan tapasztalatokat élnek át, amelyek egész életükre meghatározóak lehetnek. A gazdálkodóknak pedig lehetőséget kínál arra, hogy a jövő generációját közvetlenül szólítsák meg, és élménnyé formálják számukra a vidéki életet.

A természet titkos arca – éjszakai programok

A vidék sötétedés után új arcát mutatja meg. Az éjszakai csillagles során a látogatók tiszta égbolton figyelhetik a Tejutat, a szentjános-bogár-figyelés varázslatos fényjátéka igazi mesebeli hangulatot teremt, az éjszakai erdei túrák pedig különleges izgalmat hoznak a természetjárásba. Ezek a programok egyszerre adnak kalandot és nyugalmat, hiszen a természet csendje, a sötétben megbújó neszek és a csillagok látványa lenyűgöző élménnyé teszik az estét. A gazda számára ez kreatív módja annak, hogy a gazdaság területét és környezetét új idősávban, különleges élményekkel töltsse meg.

A MODERN TECHNOLÓGIA ÉS A VIDÉK TALÁLKOZÁSA – DIGITÁLIS AGROTURIZMUS

A digitális eszközök ma már az utazási élmények szerves részévé váltak, és az agroturizmusban is izgalmas lehetőségeket rejtenek. Az interaktív applikációk, a QR-kódos tanösvények vagy a GPS-es gazdasági túrák új dimenziót adnak a vidéki élményekhez. A látogatók saját tempójukban fedezhetik fel a környéket, miközben plusz információkat, érdekességeket kapnak közvetlenül a telefonjukra. Ez a forma egyszerre szólítja meg a fiatalabb, technológiára nyitott generációt és ad értéknövelt tartalmat a hagyományos élményekhez. A gazdálkodók számára pedig lehetőséget jelent, hogy korszerű, innovatív módon mutassák be saját világukat.

Az agroturizmus sokkal több, mint kiegészítő lehetőség

Az agroturizmus sokkal több, mint kiegészítő lehetőség: hosszú távon a vidéki közösségek megerősödésének és a gazdálkodók megélhetésének egyik záloga lehet. Minden egyes kezdeményezés, legyen szó egy kézműves workshopról, egy farm-to-table piknikről vagy egy digitális tanösvényről hozzájárul ahhoz, hogy a látogatók valódi kapcsolatot alakítsanak ki a vidékkel. A gazdálkodóknak érdemes bátran nyitniuk ezek felé a lehetőségek felé, hiszen a vendégek egyre inkább az eredetiséget, a személyes élményeket és a hitelességet keresik. Mindez azt mutatja, hogy a gazdák előtt óriási lehetőségek állnak: a meglévő hagyományok és értékek élménnyé formálásával nemcsak új bevételi for-

rásokat teremthetnek, hanem aktívan hozzájárulhatnak a magyar vidék jövőjének megerősítéséhez is. Így a vidéki örökség nem pusztán a modern turizmus egyik legvonzóbb arcává válhat, hanem a jövő nemzedék számára is fennmaradhat. Ebben a szellemiségben a Vidék- és Térségfejlesztési Támogató Egység új eszközzel kívánja segíteni a gazdákat és a látogatókat: egy agroturizmust támogató applikáció fejlesztését tervezi, amely a vidéki szolgáltatásokat teszi könnyebben elérhetővé, és még szorosabb kapcsolatot teremt a vendégek és a vidék értékei között.

NYITOTT PORTA NAPOK

SIKERES PILOT UTÁN BŐVÜLHET A PROGRAM

A 2025. augusztus 23-án indult és október 5-én zárult Nyitott Porta Napok rendezvénysorozat első alkalommal valósult meg országos szinten. A Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. Vidék- és Térségfejlesztési Támogató Egysége szervezésében létrejött program célja az volt, hogy a helyi gazdák közvetlenül is megmutathassák portáikat, termékeiket és mindennapjaikat a látogatóknak.

A Nyitott Porta Napok első évada sikeresen zajlott –összekötötte a termelőket a fogyasztókkal, és megalapozta egy hosszú távú program jövőjét.

**„EZ A PROGRAM
ÚJ SZÍNT,
ÚJ LEHETŐSÉGET
HOZ A TÉRSÉGEK
ÉLETÉBE.”**

A várakozástól a megvalósulásig

„Bevallom, izgalommal vegyes kíváncsisággal vártam, hogyan fogadják majd a termelők ezt a teljesen új kezdeményezést” – kezdte értékelését Fieszl Csaba, a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. Vidék- és Térségfejlesztési Támogató Egységének (VTE) vezetője. „Örömmel tapasztaltam, hogy nemcsak nyitottak voltak, hanem valódi lelkesedéssel készültek a vendégek fogadására. Látszott rajtuk, hogy értik: ez a program új szint, új lehetőséget hoz a térségek életébe.”

A legnagyobb kihívást a szűk időkeret jelentette. „Mivel viszonylag későn tudtunk indulni a szervezéssel, végig időszűkében voltunk”

– magyarázta a támogató egység vezető. „A termelők felkészítő képzéseinek megszervezése különösen feszített tempót követelt. De úgy érzem, hogy minden feladatot sikeresen teljesítettünk.”

A tapasztalatok szerint a gazdák gyorsan megértették a program lényegét, bár akadnak fejlesztendő területek. „Meg kellett tanulniuk, hogy nem elég megnyitni a portát – a vendéget várni, fogadni kell, élményt kell nyújtani neki. Ez nem mindenkinél volt automatikus, de a képzések sokat segítettek.”

„Minden tájegységből pozitív visszajelzések érkeztek” – folytatta az értékelést a VTE vezetője. „A látogatók élvezték a közvetlen kapcsolatot a termelőkkel, a gazdák pedig örültek, hogy megmutathatták munkájukat, életmódjukat. Ami engem különösen megérintett, az a termelők önzetlen vendégszeretete volt. Látszott, hogy örömmel, büszkén mesélik el, miről szól az életük.”

A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, a Magyar Kerékpáros Turisztikai Szövetség, a Stílusos Vidéki Éttermiség Egyesület, a Kislépték Egyesület és a Pannon Helyi Termék Klaszter együttműködésével létrejövő pilot program

bebizonyította, hogy van létjogosultsága ennek a kezdeményezésnek. „A legnagyobb tanulság, hogy több időt kell szánnunk a termelők felkészítésére. Nem elég a szakmai tudás – meg kell tanulniuk a vendéglátás művészetét is” – összegezte Fieszl Csaba.

S hogy mik a tervek a jövőre nézve? „Több térség jelezte csatlakozási szándékát, ami örömteli. Úgy tervezzük, hogy jövőre kibővítjük a programot, hosszabb felkészülési időt biztosítunk, és még több képzést szervezünk a résztvevőknek.”

Több száz látogató Szatmár-Beregben

A szilvalekvárfőzés, a kézműves programok és a helyi összefogás tették emlékezetessé a Nyitott Porta Napok eseményét Szatmár-Beregben, ahol a vidék gazdag hagyományait, ízeit és közösségi erejét mutatták be az eseménysorozat nyitónapján, augusztus 23-án. A programok között szerepelt szilvalekvárfőzés, kézműveskedés és helyi termékbemutató is, a szervezők pedig elégedetten értékelték az eseményt.

A Minden, ami Szatmár-Bereg Egyesület vezetője, Pótor Melinda elmondta, hogy hatalmas feladat volt a térség teljes bemutatása. A Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft., a Stílusos Vidéki Éttermiség és a Kislépték Egyesület bírta meg őket azzal, hogy bemutassák Szatmár-Bereg értékeit és termelőit.

Már a tervezés során az volt a cél, hogy élményt adjanak a látogatóknak, ne csupán rendezvényt szervezzenek. A porták megteltek, a látogatók folyamatosan érkeztek, és a térség igazi közösségi ünneppé vált.

A visszajelzések alapján hatalmas volt az érdeklődés: volt olyan porta, ahol 500 látogató is megfordult, máshol 200-300 fő. A vendégek

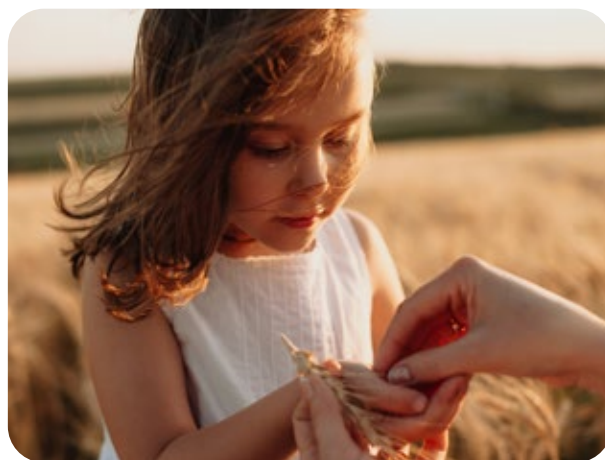
aktívan részt vettek a programokon, kérdeztek, kóstoltak, tanultak. Többen az ország távoli részeiről, sőt külföldről érkeztek, és többen szabadságot is vettek ki, hogy részt vehessenek az eseményen. Ez a lelkesedés bizonyítja, hogy Szatmár-Bereg már országos szinten is vonzó turisztikai célponttá vált.

A gasztronómiai élmények közül a szilva kapta a főszerepet, hiszen a térség egyik legfontosabb gyümölcse. A szilvalekvárfőzés látványos és illatos program volt: a vendégek végigkövethették a folyamat minden lépését, a mosástól a kevergetésig. Több helyszínen különböző eszközökkel készítették a lekvárt, így a látogatók a hagyományos és modern technikákat is megismerhették. A gyerekek aktívan bekapcsolódhattak a munkába, így játékosan tanulhatták meg, mennyi munka van egy üveg finomság mögött.

A program azonban nemcsak az ízekről szólt. A látogatók például egy szarvasmarha-telepen is betekintheztek a mezőgazdasági folyamatokba: megismerhették a gabonatermesztést, a tejfeldolgozást és a helyi gazdaság működését. Mindez kézzelfogható él-

ményt nyújtott, különösen a gyerekek számára, akik így közvetlenül tapasztalhatták meg, hogyan jut el a termék a fogyasztóhoz.

A hagyományok mellett újdonságok is megjelentek: a helyi méhész például mézeskalácsból készítette el a Nyitott Porta Napok logóját, a kakast, amely szinte minden portán megtalálható volt ajándékként. A látogatók betekintheztek a méhészet rejtelmeibe, díszíthettek mézeskalácsot és gyertyát is önthettek.

A rendezvény egyértelműen erősítette a helyi közösségek összefogását is. A tizenkét résztvevő porta és azok családjai, barátai hónapokon át dolgoztak együtt a sikerért. A közös munka során mindenki érezte, hogy a térség értékei országos szinten is bemutatathatók, és a látogatók elégedettsége, a sok mosolygós arc igazolta a befektetett energiát.

A szervezők egyetlen hiányosságként az esemény dokumentálásának nehézségeit említették, hiszen a rengeteg program miatt nem tudták minden helyszínt végigforgatni. Mindez azonban inkább pozitív probléma volt: bőség volt élményekből és látnivalókból, a visszajelzések pedig mindenhol rendkívül kedvezőek voltak.

A Sváb sarok: vendégszeretet és bizalom

A Sváb sarok négy pincefaluja idén első alkalommal vett részt a Nyitott Porta Napok országos programsorozatában, ahol a látogatók nemcsak borokat kóstolhattak, hanem közvetlenül is átélhették a sváb hagyományok világát.

A sváb sarok térsége Baja környékén élénk és vendégszerető közösségként mutatkozott be. A szervezők célja az volt, hogy ne csupán a borra építsék a turisztikai kínálatot, hanem a helyi értékeket, kultúrát, tudást és hagyományokat is bemutassák – osztotta meg tapasztalatait Szóts Mónika térségi szervező. „A program fogadtatása pozitív volt, hiszen az ország különböző pontjairól érkező vendégek személyesen tapasztalhatták meg a szüret és a feldolgozás élményét, miközben közvetlen kapcsolatot alakíthattak ki a gazdákkal.”

Bár pontos statisztikai összesítés még nem készült, a porták körülbelül felénél 200 fő fölötti látogatottságot mértek. A tapasztalatok szerint célszerű a borkóstoló mellé kézműves foglalkozásokat, dűlősetákat beiktatni akár élőzenével, élményalapú tevékenységekkel színesíteni a kínálatot. A személyes élmények és a közvetlen kapcsolat erősítették a bizalmat a termelők és a fogyasztók között, ami hosszabb távon a helyi gazdaság számára is előnyös.

A résztvevők közül többen különösen nagy lelkesedéssel és ötletekkel kapcsolódtak be a programba. „Egyes gazdák saját különlegeségeiket is beépítették a kínálatba, például helyi ételeket készítettek, csacsifogattal vagy csettegő járattal színesítették a vendégélményt, sőt népzenei fellépéseket is szerveztek. Ezek a kezdeményezések mind hozzájárultak ahhoz, hogy a látogatókban mélyebb nyomot hagyjon egy-egy nyitott gazdaság vagy pince élménye” – avat a részletekbe Szóts Mónika.

Az élményszerű hagyományátadás központi eleme volt a rendezvénynek: a vendégek kipróbálhatták a szőlő szedését, préselését, akár mezítlábas taposását is, valamint kézműves ajándéktárgyakat készíthettek.

A helyi néptáncsoport népviseletben, élő zenére vonult végig a fő pincesoron, ezzel a viseleti és zenei kultúrát is megjelenítve a gasztronómia mellett.

Megható élményeket is tartogatott az esemény. A vendégek többsége távolabbról érkezett, mégis egy szomszéd faluból ide látogató családból a kisfiú annyira jól érezte magát, hogy azt mondta szüleinek, költözzenek ide! A visszajelzésekből kiderült, hogy a gazdag programkínálat, a termelők együttműködése, a kézműves és zenei élmények, valamint a közvetlen találkozások maradandó benyomást tettek a látogatókra.

A szervezők szerint a jövőben egyre több gazda tervez aktívan csatlakozni a programhoz, hiszen az első tapasztalatok alapján a Nyitott Porta Napok hosszú távon is komoly hozadékat jelenthet a helyi közösségek számára.

Végül a régió képviselője azt üzenté más közösségeknek, hogy bátran vágjanak bele a programba. A helyi és országos szervezők minden segítséget megadnak, a kezdeményezés pedig nemcsak gazdasági és kulturális, hanem emberi szempontból is maradandó értéket teremt.

„Az érték abban rejlik, hogy közvetlenül a valódi termelőkkel, családtagjaikkal beszélgethetünk, akik egészen más szemszögből tudják bemutatni portájukat és munkájukat”

A személyes találkozás a Kisalföld legértékesebb kincse

Szeptember 27-én a Kisalföld több településén is megnyíltak a helyi gazdák portái. A vendégeket gasztronómiai élmények, kézműves foglalkozások és hagyományőrző programok várták, miközben közvetlenül találkozhattak a termelőkkel és családtagjaikkal.

A szervezők számára komoly kihívást jelentett a tizennégy résztvevő gazda összehangolása, felkészítése, amelynek eredményeként közel azonos szakmai szintre jutottak, és végül minden zökkenőmentesen zajlott. „Az időjárás is szerencsésen alakult, hisz még péntek éjszaka szakadt, szombaton már verőfényes napsütés-

ben vártuk a vendégeket” – emlékezett vissza Németh Tamás, a Pannónia Kincse Leader Egyesület vezetője.

A hálózat létrejötte nem egy hirtelen kezdeményezés volt, hanem közös gondolkodás eredménye. „Az ötlet közös volt, hogy a porták egy hálózat keretében mutatkozzanak be, és így jött létre az alapidokumentum, amelynek mentén hivatalosan is megalakult a közösség.” – magyarázta Németh Tamás. A szervezés során nagy hangsúlyt kapott a szakmai feltételek meghatározása és a gazdák folyamatos bevonása, felkészítése.

A rendezvény igazi különlegességét a személyes találkozások adták.

– emelte ki **Németh Tamás**, a hálózat vezetője. Így a látogatók nem csupán kóstolókon vehettek részt, hanem betekintést nyerhettek a vidéki mindennapokba, és személyes élményekkel gazdagodhattak.

A szervező tapasztalatai szerint minden porta más élményt kínált, de közös volt bennük a vendégszeretet és az autentikus bemutatkozás. A programban szerepet kaptak gyerekeknek és felnőtteknek szóló foglalkozások is, amelyek hozzájárultak a családbarát hangulat kialakításához.

A Nyitott Porta Napok esemény ezúttal a Kisalföld Kincsei kezdeményezés keretében, a Rábaközi portákkal közösen valósult meg. Németh Tamás elmondta, hogy „a program sikeresen mutatta meg a térség sokszínű értékeit, és bebizonyította, hogy az együttműködésben hatalmas lehetőség rejlik. A jövőben célunk, hogy ezt a kapcsolatot tovább erősítsük, és közösen építsük a nyitott porták hálózatát.”

A jövőre nézve a szervezők szeretnék bővíteni a programot. „Bízunk abban, hogy a jövőben kétnapos programsorozattal, még több nyitott portával várhatjuk a látogatókat, és ezzel tovább erősíthetjük a térség turisztikai szerepét.” – mondta Németh Tamás. A cél, hogy a Pannónia Kincse nyitott portái még gazdagabb élményeket kínáljanak, és a térség hosszú távon is meghatározó szerepet töltsön be a hazai vidéki turizmusban.

Aktív és tudatos látogatók a Vasfüggöny mentén és a Dunántúl szívében

Kovács István, a Pannon Helyi Termék Klaszter ügyvezetője két régió, a Vasfüggöny és a Dunántúl szíve eseményeinek térségi szervezője. A szakember úgy látja, a két térség eseményei a helyi gazdák, kézművesek és látogatók számára egyaránt maradandó élményt nyújtottak.

A Vasfüggöny mentén szeptember 27–28-án nyitottak a porták, ahol 32 termelő várta a látogatókat. Közülük 16 két napon át is nyitva tartott. Kovács István elmondása szerint a program iránt kiemelkedő volt az érdeklődés: a kisebb porták 60-70 főt, míg a nagyobbak akár 5-600 látogatót is fogadtak. Úgy fogalmazott, hogy minden helyszínen pont annyi vendég érkezett, amennyit a gazdák elbírtak, ami azt mutatta, hogy a rendezvény mérete és látogatottsága ideális volt. Példaként említette Harcz Endre kertészetét, ahol a vendégek datolyaszilvát és indián banánt is kóstolhattak, valamint Desits Zoltán birtokát, ahol szintén mintegy ötszázan fordultak meg.

nyét kapcsolták össze a helyi termelői értékek bemutatásával.

A Vasfüggöny menti sikeres hétvégét követően október 4–5-én a Dunántúl szíve térsége került a figyelem középpontjába. Kovács István beszámolója alapján szombaton hetven porta fogadta a látogatókat. Vasárnap ugyan megérkezett az eső, így kevesebb, mintegy hat-hét porta maradt nyitva, de a programok ennek ellenére is sikeresen zárultak. A szervező elmondta, hogy a kisebb, kevésbé ismert portákon mérsékeltebb volt az érdeklődés, míg a nagyobb, ismertebb helyszíneken kiemelkedő látogatószámot tapasztaltak. Hozzátette, hogy a vendégek ezúttal is az ország minden részéről érkeztek, és a tapasztalatok alapján egyre tudatosabban keresik azokat a helyeket, ahol valóban megismerhetik a vidéki gazdaság működését.

A szervező hangsúlyozta, hogy a látogatók nem csupán az ízek és helyi termékek iránt érdeklődtek, hanem sokan kíváncsiak voltak arra is, hogyan működnek a gazdaságok. Nagy sikert arattak az edukációs programok, amelyekben a résztvevők betekintheztek például egy kertészet vagy egy sajtkészítő műhely mindennapjaiba. Emellett több túra is kapcsolódott az eseményhez: Kőszeghegyalján egy Ausztriában élő magyar túraszervező vezetésével 25-en vettek részt egy 30 kilométeres gyalogtúrán, míg egy másik, gravel kerékpáros csapat Soprontól Nagykanizsáig 270 kilométert tett meg, és tíz portát keresett fel. Kovács szerint ezek a túrák új szint vittek a programba, hiszen az aktív turizmus élmé-

A szervezőt személyesen is mélyen megérintette az oszkoí szőlőhegyen tartott megnyitó esemény, amely különleges jelentőséggel bírt, hiszen a Hegypásztor Kör ekkor ünnepelte fennállásának 40. évfordulóját. Kovács kiemelte, hogy a helyszínen minden a hagyományokról szólt: a látogatók gabonaőrlést, kenyérsütést és gyümölcslépréselést láthattak, valamint különféle almás ételeket is kóstolhattak. Délután Kiscsősön szakmai program és érték vásár várta az érdeklődőket, kemencében sült finomságokkal és kóstolókkal. Hozzátette, hogy az e-bike túrák sikere külön örömmel töltötte el, hiszen több visszajelzést kaptak a résztvevőktől, akik jelezték: a jövőben is szívesen csatlakoznának hasonló rendezvényekhez.

Kovács István úgy látja, hogy a Nyitott Porta Napok a rövid ellátási láncok erősítésében is jelentős szerepet játszik. Elmondta, hogy számos látogató olyan közeli gazdaságokat ismert meg, amelyekről korábban nem is tudott, és

több új termelői-vásárlói kapcsolat alakult ki a hétvégék során. Tapasztalatai szerint ezek az események nem csupán alkalmi vásárlásokat generálnak, hanem hosszabb távú, visszatérő kapcsolatokat is megalapoznak. Hozzátette, hogy sok termelőtől kapott köszönő visszajelzést, akik számára a vártnál is nagyobb érdeklődés jelentett megerősítést abban, hogy érdemes fejleszteni a gazdaságukat. A program népszerűsítette a régió termelői piacait és kézműves helyeit is, például a nádasdi piacot, a kiscsőszi érték vásárt és a Falatnyi pékséget, amelyek mind a rövid ellátási lánc működését.

A Pannon Helyi Termék Klaszter célja többek között, hogy tovább erősítse a „Helyben vagyunk” védjegyprogramot, amely a helyi gazdaságok és a háztól történő értékesítés támogatását szolgálja. Hangsúlyozta, hogy a jövőben a védjegyes hálózat bővítése mellett új portatúrák, nyitott porta napok és közösségi akciók is várhatók, szoros együttműködésben a térség partnereivel.

KAPHálózat

INNOVÁCIÓT ÉS DIGITALIZÁCIÓT
TÁMOGATÓ EGYSÉG

INNOVÁCIÓT ÉS DIGITALIZÁCIÓT TÁMOGATÓ EGYSÉG – ITE

INNOVÁCIÓ. TUDÁSÁRAMLÁS. EGYÜTTMŰKÖDÉS.

MIK VAGYUNK MI?

Az Innovációt és Digitalizációt Támogató Egység (ITE) az Agrárközgazdasági Intézet (AKI) és a Nemzeti KAP-hálózat részeként azon dolgozik, hogy az agrárszektor szereplőit összekapcsolja naprakész tudással, technológiai újításokkal és innovációs lehetőségekkel. Célunk, hogy gyakorlati tapasztalat és elméleti tudás találkozásával ösztönözzük a termelők, kutatók, szaktanácsadók, oktatók és döntéshozók közös gondolkodását és együttműködését.

LEGYÉL TE IS A KÖZÖSSÉGÜNK TAGJA!

Az agrárium jövője rajtatok múlik – a ti lendületetek, innovatív gondolkodásotok és nyitottságotok lehet a kulcsa annak, hogy az ágazat ne csak túlélje a kihívásokat, hanem élére is álljon a változásnak. Az ITE nemcsak lehetőségeket kínál, hanem közösséget is épít, amelyben tanulhatsz, kapcsolatokat építhetsz, és valóban alakíthatod a vidéki térségek jövőjét. Mert az agrárium nem csak termelésről szól – hanem közösségről, tudásmegosztásról és jövőformálásról!

Az EU KAP-hálózat támogatja a közös agrárpolitika (KAP) végrehajtását, és összehangolja a tagállami támogató egységek munkáját. Fő céljai: tudásmegosztás, együttműködések építése, valamint tematikus csoportok szervezése a KAP céljai mentén.

MILYEN LEHETŐSÉGEKET BIZTOSÍTUNK NEKED?

- Hazai és nemzetközi üzemeltetésekben való részvételt az ITE és az EU KAP-hálózat szervezésében.
- Az ötlettől a megoldásig – eszközöket és módszereket az innovációs gondolkodáshoz.
- Kapcsolat- és tapasztalatszerzést nemzetközi projekteken keresztül.
- Szakmai eseményekről való tájékoztatást.
- EIP operatív csoportok előkészítését és nyomonkövetését.

Az ITE szolgáltatásairól
tájékozódj bővebben
elérhetőségeinken:

ite@aki.gov.hu

ite.aki.gov.hu

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Az Európai Unió
társfinanszírozásával

FIATAL GAZDÁK ÉS A GENERÁCIÓVÁLTÁS

A magyar mezőgazdaság jövője szorosan összefonódik a generációváltással és a fiatal gazdák helyzetének erősítésével. A Közös Agrárpolitika 2023–2027-es programozási időszakának újdonságai, a digitalizáció, a fenntarthatóság és a nők szerepének erősödése mind olyan tényezők, amelyek új lehetőségeket és kihívásokat hoznak a hazai agráriumba. Papp Viktorral és Szigeti Tamással, a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. Hajdú-Bihar és Tolna vármegyei vidék- és térségfejlesztési szakértőivel arról beszélgettünk, miként tudja a magyar vidék kihasználni a támogatások adta lehetőségeket, és hogyan valósítható meg a valódi generációs megújulás.

A generációváltás és a fiatal gazdák támogatása nemcsak szakpolitikai kérdés, hanem a magyar vidék jövőjének kulcsa. A sikerhez egyszerre kell forrás, tudás és közösség. A Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. Vidék- és Térségfejlesztési Támogató Egysége (VTE) pedig mindhárom területen aktívan jelen van, hogy segítse a gazdákat a kihívások leküzdésében és a lehetőségek kiaknázásában.

Kezdjük a legfontosabb kérdéssel: miért ennyire sarkalatos pont a generációváltás az agráriumban?

Papp Viktor: A magyar gazdatársadalom átlagéletkora 57 év körül van, ami jól mutatja a probléma súlyát. Sok gazdaság sorsa kérdéses, mert nincs, aki átvegye, miközben a fiatalok közül sokan inkább a városban keresnek

biztos megélhetést. Ezért kulcsfontosságú a fiatalok támogatása az elindulásban: földhöz jutásban, finanszírozásban, képzésben és mentorálásban. A VTE egyik legfontosabb feladata, hogy ezekhez a programokhoz gyakorlati segítséget nyújtson.

Szigeti Tamás: Viktorhoz kapcsolódva megjegyezném, hogy nemcsak magyar, hanem

európai szintű jelenségről van szó. Az Európai Unióban is egyre inkább látszik, hogy a gazdaságszervezet elöregszik, és ezzel párhuzamosan nő az élelmiszerellátás biztonságának kockázata. Ezért a **Közös Agrárpolitika (KAP)** 2023–2027-es időszakában kiemelt figyelmet kapott a fiatal gazdák támogatása. Az új intézkedések célja, hogy vonzóbb legyen számukra az agrárium, például a digitális technológiák bevonásával vagy a pályázati forrásokhoz való könnyebb hozzáféréssel.

Milyen támogatási lehetőségekre számíthatnak a fiatal gazdák ebben a ciklusban?

Szigeti Tamás: A legnagyobb újdonság, hogy a fiatal gazdák külön keretből, kedvezőbb feltételekkel pályázhatnak, például gazdaságátadási támogatásra vagy beruházási forrásokra. Emellett a digitalizáció és a precíziós gazdálkodás terén is előnyt élveznek, hiszen az új generáció eleve nyitottabb ezekre a megoldásokra. Fontos, hogy a 8000 milliárd forintos forráskeretből jelentős rész jut olyan intézkedésekre, amelyek a generációváltást segítik.

SZIGETI TAMÁS

Papp Viktor: Ehhez tenném hozzá, hogy a VTE országos szakértői hálózatán keresztül segít eligazodni a pályázatok között. Gyakran látjuk, hogy a gazdák bizonytalanok, félnek a papírmunkától, de a valóságban sokkal egyszerűbb, ha van mellettük egy szakember, aki lépésről lépésre elmagyarázza, mit kell tenni. A tanácsom: ne hagyják az utolsó pillanatra a pályázást, és bátran kérjenek segítséget, mert sokszor apróságokon múlik a siker.

A KAP 2023–2027-es időszaka milyen további újdonságokat hozott?

Szigeti Tamás: A zöld átállás minden pályázat központi eleme lett.

A FENNTARTHATÓSÁGI SZEMPONTOK NEM VÁLASZTHATÓAK TÖBBÉ, HANEM ALAPFELTÉTELT JELENTENEK.

Ez jelenthet energiahatékonysági beruházást, víztakarékosságot vagy talajmegőrzést.

Papp Viktor: Egyetértek, és fontos kiemelni, hogy a fenntarthatóság nem csupán elvárás, hanem hosszú távon üzleti érdek is. Ráadásul a fogyasztók is egyre inkább keresik a fenntartható módon előállított termékeket, ami versenyelőnyt jelenthet. Egy fiatal gazdának már a kezdetektől érdemes olyan technológiákat választania, amelyek csökkentik a költségeket és növelik a hatékonyságot. A drónok vagy a precíziós gazdálkodási rendszerek ma már nem luxus, hanem alapfeltétel.

Magyarország milyen sajátos kihívásokkal néz szembe?

Szigeti Tamás: Az egyik legnagyobb kihívás, hogy a gazdaságok töredezettek, sok kis birtok van, amelyek önmagukban nem versenyképesek. A másik probléma a bizalom hiánya: nehéz közös szövetkezeteket létrehozni, pedig ez rengeteget segítené. Végül pedig a szakképzett munkaerő hiánya is súlyos gond, ami miatt nagyobb figyelmet kell fordítani az oktatásra és képzésre.

Papp Viktor: Ehhez szorosan kapcsolódik a VTE szerepe. Nemcsak pályázati tanácsadással segítünk, hanem képzésekkel, workshopokkal és gyakorlati programokkal is.

„AZ A CÉL, HOGY A GAZDÁK NE CSAK PÉNZHEZ JUSSANAK, HANEM TUDÁSHOZ IS, MERT A KETTŐ EGYÜTT ADHAT VALÓDI FEJLŐDÉST.”

Az oktatásnál a gyakorlati példák bemutatása különösen fontos, mert a gazdák a saját szemükkel szeretnék látni, hogyan működik egy-egy új technológia a gyakorlatban.

A digitalizáció mennyire van jelen a mindennapi gazdálkodásban?

Szigeti Tamás: Egyre inkább. A fiatal gazdák már okostelefonnal a kezükben nőnek fel, és természetes számukra a digitális megoldások használata. Ezért is kapott külön hangsúlyt a digitalizáció a KAP-ban. A jövőben nemcsak a drónok vagy szenzorok lesznek fontosak,

hanem a big data elemzés is, amivel előre jelezhetők például a terméshozamok vagy a kártevők megjelenése. Nemzetközi szinten is látszik, hogy aki gyorsan lép a digitalizációban, az versenyelőnybe kerül.

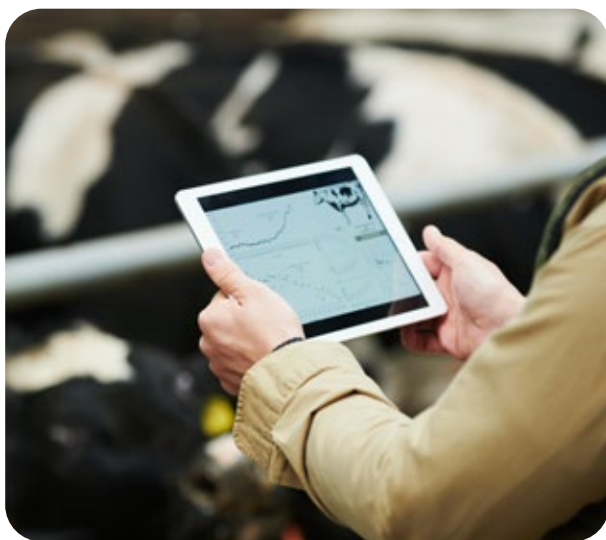
Papp Viktor: Igen, és éppen ezért kulcsfontosságú, hogy a pályázati rendszer rugalmas legyen, és ösztönözze a technológiai újítások bevezetését. A digitalizáció nem öncélú, hanem eszköz arra, hogy a gazdák hatékonyabbak és versenyképesebbek legyenek. A fiatal gazdáknak különösen érdemes élni ezzel, mert ők tudják a leggyorsabban alkalmazni az új technológiákat.

PAPP VIKTOR

Milyen jó gyakorlatokat emelnének ki a generációváltás terén?

Papp Viktor: Az egyik legeredményesebb modell az, amikor az idősebb gazda fokozatosan vonja be a fiatalokat a gazdaság irányításába. Így van idő átadni a tudást, és a fiatalnak sem kell rögtön minden felelősséget vállalnia. Jó példa erre egy Hajdú-Bihar megyei gazdaság, ahol a család három generációja dolgozik együtt.

Szigeti Tamás: Tolnában is láttam hasonlót, ahol az apa a pályázati ügyeket viszi, a fia pedig a digitális eszközök kezeléséért felel. Ez az együttműködés jól mutatja, hogy a generációváltás nemcsak átadás, hanem partnerség is lehet. Az ilyen példák adják a legtöbb inspirációt a fiatal gazdáknak.

Említették, hogy a nők szerepe is egyre hangsúlyosabb a mezőgazdaságban. Mit tapasztalnak?

Szigeti Tamás: Nagyon sok olyan női gazdálkodóval találkozom, akik innovatívak, nyitottak, és sokszor bátrabban vágnak bele új dolgokba, mint a férfiak. A pályázatoknál is előnyt jelenthet a női vezetés, és az unióban is egyre több figyelmet kap ez a kérdés. A nők szerepe kulcsfontosságú a vidéki közösségek fenntartásában is.

Papp Viktor: Ezt én is megerősítem. Sokszor a nők azok, akik új szemléletet hoznak a gazdaságba, legyen szó marketingről, közvetlen értékesítésről vagy turizmus fejlesztéséről. Ez óriási érték a vidéki gazdaságok számára. A jövőben reméljük, hogy még több nő kapcsolódik be a pályázatokba, hiszen a sokszínűség mindig növeli az alkalmazkodóképességet.

Milyen mérföldkövek várhatók 2027-ig?

Szigeti Tamás: A legfontosabb, hogy az uniós források lehívása zökkenőmentes legyen, és minél több fiatal tudjon élni a lehetőségekkel. Emellett cél, hogy a digitalizáció, a fenntarthatóság és a generációváltás területén kézzelfogható eredményeket érjünk el. 2027-re szeretnénk, ha a magyar agrárium fiatalosabb, modernebb és versenyképesebb lenne. Ez persze csak akkor sikerülhet, ha a gazdák bizalommal fordulnak a támogatási rendszerek felé.

Papp Viktor: Én abban bízom, hogy addigra sokkal több fiatal gazda lesz, akik már nemcsak megélhetésként tekintenek a mezőgazdaságra, hanem lehetőségként is. A Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. célja, hogy minden eszközzel segítse őket ebben, legyen szó pályázatról, képzésről vagy közösségépítésről. Ha sikerül ezt elérni, az nemcsak a mezőgazdaságot, hanem a vidéki közösségek egészét megerősíti.

JÖVŐÁLLÓ AGRÁRIUM

Az agrár- és vidékfejlesztési célok megvalósítását 2025-ben is jelentős, hazai és uniós társfinanszírozású források támogatják. A Közös Agrárpolitika (KAP) Stratégiai Terv idejű felhívásai egyszerre tükrözik a föld iránti elköteleződést és a teljesítmény megbecsülését: az utak megerősítését, a kertészetek megújítását, az öntözés észszerű bővítését, a tárolók és szárítók modernizációját, az erdők ellenállóképességének növelését, a fiatal gazdálkodók támogatását, valamint a helyi termékek iránti bizalom és elismerés megerősítését. Az európai és hazai forrásokból biztosított, összehangolt fejlesztési programok nem csupán beruházásokat jelentenek, hanem biztonságosabb megélhetést, korszerű technológiákat és kiszámítható jövőt teremtenek a gazdálkodók, a vidéki közösségek és családok számára.

2025 januárjában hirdette meg a KAP Nemzeti Irányító Hatósága a **„Külterületi utak fejlesztése”** elnevezésű, KAP-RD43-1-25 kódszámú felhívást 35 milliárd forintos kerettel, amely a vidéki közlekedési infrastruktúra javítását, a külterületi gazdaságok, tanyák és vállalkozások jobb bekötését szolgálta a települési hálózatba. A kizárólag önkormányzatok vagy önkormányzati konzorciumok számára nyitott pályázat szilárd burkolatú és burkolatlan külterületi utak felújítását és fejlesztését támogatta 95 százalékos támogatási intenzitással. A támogatási kérelmek benyújtására a 2. benyújtási szakasz végéig, 2025. április 1-jéig volt lehetőség. A program a vidéki életminőség és a lakosságmegtartó képesség erősítésével a helyi gazdaságok és közösségek jobb elérőségéhez járult hozzá.

A kertészeti ágazat jövedelmezőségének és fenntarthatóságának növelését célozta az év elején indult, 25 milliárd forintos keretösszegű **„Kertészeti üzemek technológiai fejlesztésének támogatása”** felhívás, amely a KAP részeként a korszerű gépek és eszközök, valamint a tavaszi fagykár megelőzését szolgáló technológiák beszerzését segítette, kiemelten a kisebb üzemek számára. A kérelmek 2025. április 2. és 15. között voltak benyújthatók, a program április végével lezárult. Az alap támogatási intenzitás 50 százalék volt, amely fiatal termelők, ökológiai gazdálkodók vagy kollektív projektek esetén 65 százalékra emelkedhetett, egy kérelemben legfeljebb 35 millió forint vissza nem térítendő forrás volt igényelhető. A felhívás a termelés hatékonyságának növelését, a jövedelembiztonság erősítését és a hazai kertészeti termékek minőségének javítását szolgálta.

Az Agrárminisztérium kiemelt területként kezeli az **öntözéses gazdálkodás fejlesztését**, amely a versenyképesség megőrzése és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás szempontjából meghatározó. A KAP Stratégiai Terven belül 2024 végén két felhívás jelent meg csaknem 66 milliárd forintos kerettel, víztakarékos öntözési rendszerek kiépítésére és a termésbiztonság növelésére. A kisebb léptékű beruházásokra 2025. február 4-től lehetett kérelmet benyújtani legfeljebb 200 millió forint értékben, míg a komplex öntözésfejlesztési beruházásokra vonatkozó, 50 milliárd forintos kiírás az előző negyedévben nyílt meg, 200 millió és 5 milliárd forint közötti támogatási lehetőséggel. A kedvezményezettek köre mezőgazdasági termelőkből, elismert termelői csoportokból, szövetkezetekből és fenntartható vízgazdálkodási közösségekből áll, előnyben részesítve a vízmegtartó módszereket alkalmazókat. Ehhez kapcsolódóan 2025. június 16-án hirdette meg a KAP Nemzeti Irányító Hatósága a **„Vízfelhasználás hatékonyságát javító fenntartható vízgazdálkodási közösségek támogatása”** elnevezésű, KAP-RD15-1-25 kódszámú felhívást 2 milliárd forintos kerettel. A kérelmek 2025. szeptember 4. és 2026. április 29. között nyújthatók be. A minisztérium célkitűzése, hogy 2030-ra az öntözött területek nagysága elérje a 350 ezer hektárt.

A terménytisztítók, tárolók, szárítók és vetőmagüzemek fejlesztését 2025 tavaszán két pályázat támogatta a KAP Stratégiai Terven belül. A **„Terménytisztítók, tárolók, szárítók, vetőmagüzemek fejlesztésének komplex támogatása”** elnevezésű, KAP-RD01a-RD01c-1-25 kódszámú felhívás 35 milliárd forintos kerettel biztosított 200 millió és 1 milliárd forint közötti forrást a nagyobb léptékű beruházásokhoz, míg a **„Terménytisztítók, tárolók, szárítók, vetőmagüzemek fejlesztésének támogatása”** című, KAP-RD01a-RD01c-2-25 kódszámú kiírás 15 milliárd forint keret mellett legfeljebb 200 millió forint igénylését tette lehetővé. A támogatási intenzitás alapesetben 50 százalék volt, amely fiatal gazdák, ökológiai gazdálkodók, kollektív beruházások vagy gazdaságátadás esetén 10–15 százalékponttal nöhetett, megújuló energiaforrások alkalmazásával pedig elérhette a 70 százalékot. A kedvezményezettek között mezőgazdasági termelők, termelői csoportok, szövetkezetek és fenntartható vízgazdálkodási közösségek szerepeltek; a program előlegigénylést a megítélt összeg 25 százalékáig és kamattámogatott hitelt is lehetővé tett, elősegítve a kapacitásbővítést és a korszerűsítést.

A mezőgazdasági kisüzemek beruházási támogatása 2025-ben ismét megnyílt KAP-RD09a-1-24 kódszámmal, legfeljebb 10 millió forint vissza nem térítendő támogatással a kisebb termelői kapacitású vidéki családok számára, akik állattartási, kertészeti vagy a megtermelt termények feldolgozását célzó beruházásokat valósítanak meg. A tavaszi benyújtási szakasz 2025. március 5. és április 1. között zajlott. A támogatási intenzitás 85 százalék, amely például egy 4 millió forintos beruházás esetén 3,4 millió forint támogatást jelent; a konstrukció sajátossága, hogy önértő igazolása nélkül 25 százalék + 25 százalék előleg hívható le. A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara a faluhálózaton keresztül ingyenes pályázatírási segítséget biztosított. A korábbi ciklusban mintegy 14 ezer nyertes gazda összesen 77 milliárd forint forrásban részesült, az új kiírás e sikeres támogatási forma folytatása.

A fenntartható erdőgazdálkodást és klímaalkalmazkodást szolgáló erdészeti felhívások 2025 tavaszán egymást kiegészítve jelentek meg. Március 11-én hirdették meg az **„Erdőtelepítés és fásítás támogatása”** elnevezésű, KAP-RD38-RD39-1-25 kódszámú pályázatot 64 milliárd forintos kerettel, amely új erdők és ipari célú fás szárú ültetvények telepítését és ápolását segítette, tizenkét éven át kompenzálva a kieső mezőgazdasági jövedelmet, és a Soproni Egyetem döntéstámogató rendsze-

rével segítve a fajválasztást. Március 31-én jelent meg az **„Agrár-erdészeti rendszerek telepítése, ápolása és fenntartása”** elnevezésű, KAP-RD21-RD22-1-25 kódszámú felhívás 5 milliárd forintos kerettel, amely a szántó- és gyepterületek fás vegetációs elemekkel történő kombinálását ösztönözte a biodiverzitás, a talajvédelem és a gazdálkodói jövedelem növelése érdekében. Április 17-én követte az **„Erdészeti génmegőrzés támogatása”** című, KAP-RD36-1-25 kódszámú felhívás 5,5 milliárd forintos kerettel az erdei génforrások megőrzése és a hosszú távú alkalmazkodás támogatása céljából. Majd júniusban újabb mérőföldként indult a **„Az erdei ökoszisztémák klímaváltozással szembeni ellenálló-képességének, alkalmazkodásának vagy környezeti értékének növelése”** című, KAP-RD41-3-25 kódszámú pályázat 10 milliárd forintos kerettel, amely az erdőszerkezet átalakítását, a fajok változatosságának növelését és a klímarezisztens szaporítóanyaggal történő felújítást támogatta az aszály, a szélsőséges időjárási károk, a tüzek, a viharkárok és az új kártevők terjedésének mérséklésére.

A fenntartható élelmiszer-termelés és a rövid értékesítési láncok támogatása újabb lendületet kapott, amikor 2025. március 18-án új pályázati felhívás jelent meg **„Rövid Ellátási Láncok fejlesztése”** (KAP-RD49-1-25) címmel, amely a Közös Agrárpolitika keretében 1,6 milliárd forinttal segíti a helyi élelmiszer-termelés és fogyasztás erősítését. A támogatási kérelmek 2025. május 14. és 2026. február 10. között nyújthatók be; a REL-együttműködések beruházásai – így például konténerek, hűtő- és tárolókapacitások, csomagolóeszközök és élelmiszer-automaták beszerzése – valósíthatók meg, legfeljebb 70 millió forintos igényelhető összeggel konzorciumi formában pályázó termelők, szövetkezetek, nonprofit szereplők, önkormányzati vagy egyházi fenntartású intézmények, valamint közétkeztetési és vendéglátóipari vállalkozások számára.

Az együttműködések kialakítása 100 százalékos, míg a beruházások 65 százalékos támogatási intenzitás mellett valósíthatók meg. A program célja a helyi gazdaság erősítése, a hagyományok és a tudás megőrzése, valamint az élelmiszer-termelés környezeti fenntarthatóságának fokozása.

Az állattenyésztésben a felelős antibiotikum-használat ösztönzését szolgálta a 2025 első negyedévében megjelent **„Antimikrobiális rezisztencia (AMR) elleni küzdelem kompenzációs kifizetés”** elnevezésű, KAP-RD33b-2-25 kódszámú felhívás 11,9 milliárd forintos kerettel. A pályázatok 2025. május 26. és június 27. között voltak benyújthatók, célcsoportját a nagy létszámú árutermelő sertés-, baromfi- és szarvasmarha-tenyészetek alkották. A támogatható tevékenységek közé tartozott a mintavétel és rezisztencia-vizsgálat, az antibiotikum-felhasználás csökkentését célzó tervek rendszeres felülvizsgálata, valamint elektronikus adatgyűjtési rendszerek bevezetése. Az új, kibővített tartalmú „AMR2” program 2025. május 1-jétől négyéves kötelezettségvállalási időszakkal indult, és valamennyi célterület teljesítése esetén évente tenyészetenként mintegy 3100 euró támogatást tett lehetővé.

A magyar mezőgazdaság versenyképességének megőrzésében kulcsszerepet játszik a fiatal generáció bevonása. A generációváltás elősegítése érdekében 2025. május 15-én jelent meg a **„Fiatal mezőgazdasági termelők elindulásának és beruházásainak támogatása”** című, KAP-RD05-RD01b-1-25 kódszámú felhívás 79 milliárd forintos kerettel. A támogatási kérelmek 2025. július 16. és 2026. március 10. között nyújthatók be, két célterület együttes megpályázásával: az indulás támogatására 39 milliárd forint áll rendelkezésre, 14,6 millió forintos támogatási összeggel, míg a beruházásokra 40 milliárd forintos keret biztosít 10,5 és 75 millió forint közötti forrást 70 százalékos

vonzerejét növeli, hanem hosszú távon a hazai élelmiszer-termelés biztonságát is erősíti.

Az agrárvállalkozások fejlesztéseinek gördülékenyebb megvalósulását a Közös Agrárpolitika (KAP) Stratégiai Tervének keretében egy új támogatási lehetőség ösztönözte. 2025. május 15-én jelent meg **„A KAP Stratégiai Terv felhívásai alapján támogatott beruházások megvalósításához kapcsolódóan kamat és intézményi kezességvállalási díj támogatása”** című pályázati felhívás (KAP-RD01a-RD01c-RD01d-RD01e-RD02-RD04a-RD04b-RD12-1-25), amelyre 2025. június 2. és 2028. június 30. között lehetett benyújtani

támogatási intenzitás mellett. A konstrukció a 18 és 40 év közötti, szakirányú végzettséggel rendelkező fiatal gazdákat célozza, akik legfeljebb öt éve alapított üzemet vezetnek és megfelelnek az üzemméret-követelményeknek, továbbá jogosultak lehetnek területalapú kiegészítő többlettámogatásra és kedvező feltételekkel vehetik át a családi gazdaságot. Az intézkedés így nemcsak az agrárpálya

a kérelmeket. A konstrukció a vissza nem térítendő beruházási támogatások mellé a hitelek kamatköltségeit az elszámolható költségek legfeljebb 10 százalékáig, az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány kezességi díjait legfeljebb 5 százalékáig támogatta, és a támogatási előleg mértékét 25 százalékról 50 százalékra emelte, ezáltal csökkentve a finanszírozási terheket.

A járványvédelem erősítését szolgálta a ragadós száj- és körömfájás veszélye nyomán meghirdetett **„Szarvasmarha-, juh- és kecsketartó telepek járványvédelmi rendszereinek fejlesztése”** című, KAP-RD01e-1-25 kódszámú felhívás, amely 5 milliárd forintos kerettel biztosított vissza nem térítendő támogatást a leginkább veszélyeztetett és fejlesztésekkel leghatékonyabban védhető telepek számára. A támogatási kérelmeket 2025.

június 25. és október 14. között nyújthatták be, a fejlesztések 70 százalékos támogatási intenzitás mellett valósíthatók meg, és a jogosultsági feltételeknek megfelelő mezőgazdasági termelők a 2025. január 1. után megkezdett eszköz- és gépbeszerzéseikre is igénybe vehetik a támogatást. Az intézkedés a járványvédelmi beruházások támogatásával hozzájárul a hazai állatállomány egészségének védelméhez és az agrárium stabilitásához.

A vidéki közösségek megerősítését és a tanyai életminőség javítását célozta a 2025. június 20-án megjelent **„Vidéki infrastruktúra fejlesztések támogatása tanyákon”** elnevezésű, KAP-RD42-1-25 kódszámú felhívás 15 milliárd forintos kerettel. A kérelmek 2025. szeptember 4. és 2026. április 1. között nyújthatók be, a konstrukció pedig a villamosenergia- és ivóvízellátás, a szennyvízkezelés és a megújuló energia (például napelemes rendszerek) fejlesztését ösztönzi. A megújuló energia alkalmazása esetén a támogatási intenzitás 80 százalék, más fejlesztéseknél 95 százalék; az igényelhető összeg ivóvízellátásra legfeljebb 13 millió forint, egyéb tevékenységekre legfeljebb 12 millió forint, több célterület együttes megvalósítása esetén akár 25 millió forint.

A finanszírozást 25 százalék+25 százalék előleg segíti önerő igazolása nélkül, a jogosultság feltétele, hogy a kérelmező a benyújtást megelőző legalább fél évben életvitelszerűen a fejlesztéssel érintett tanyán éljen, bejelentett lakó- vagy tartózkodási hellyel; a megvalósításra a támogatási okirat véglegessé válásától számítva két év áll rendelkezésre.

A generációs megújulást külön pályázati eszközök támogatják: 2025. július 24-én hirdették meg a **„Gazdaságátadási együttműködés támogatása”** című, KAP-RD07-1-25 kódszámú felhívást 10 milliárd forintos kerettel, amely 4 és 20 millió forint közötti támogatást biztosít az idősebb gazdálkodók és a fiatalabb átvevők mentorált, szabályos átadási folyamatához megfelelő üzemméret és szándéknyilatkozat birtokában. Ehhez szorosan kapcsolódik a 2025. augusztus 28-án megjelent **„Generációs megújulás gazdaságátvevő támogatásával”** elnevezésű, KAP-RD06-1-25 kódszámú felhí-

vás 22 milliárd forintos kerettel, amelyre 2025. november 20-tól nyújthatók be a kérelmek, 4 és 20 millió forint közötti támogatási összeggel a jóváhagyott gazdaságátadási szerződéssel rendelkező, 18–50 év közötti, szakirányú végzettségű átvevők számára. A két konstrukció együttesen a folytonos működés fenntartásával segíti a versenyképesség javítását és a hosszú távú fenntarthatóságot.

Az európai szintű minőségi élelmiszer-előállításban való részvételt a 2025. augusztus 5-én megjelent **„EU-s minőségrendszerek létrehozásának támogatása”** című, KAP-RD45-1-25 kódszámú felhívás ösztönzi 1,6 milliárd forintos kerettel, amely 2025. október 2. és 2026. május 6. között fogad kérelmeket. A támogatás az európai uniós oltalom alatt álló eredetmegjelölés (OEM), oltalom alatt álló földrajzi jelzés (OFJ), hagyományos különleges termék (HKT) és egyéb, az EU által elismert minőségrendszerekbe történő belépés költségeinek – így az adminisztratív, ellenőrzési és tanúsítási eljárások – finanszírozásában nyújt segítséget, hozzájárulva a magasabb hozzáadott értékű élelmiszerek előállításához, a versenyképesség növeléséhez és a fogyasztói bizalom erősítéséhez.

A korszerű, decentralizált szennyvízkezelési megoldások elterjesztését a 2025. augusztus 8-án meghirdetett **„Egyedi szennyvízkezelési megoldások támogatása”** című, KAP-RD43-2-25 kódszámú felhívás szolgálja 10 milliárd forintos kerettel, amely 2025. október 30. és 2026. augusztus 1. között teszi lehetővé a kérelmek benyújtását. A kiírás kifejezetten az 1000 vagy 2000 lakosegyenérték alatti kibocsátással rendelkező településekre és településrészekre irányul, ahol a központi szennyvízhálózathoz való csatlakozás nem

megoldható vagy gazdaságilag nem indokolt. A támogatható tevékenységek közé tartozik az egyedi szennyvíztisztító berendezések beszerzése, zárt tárolók létesítése, decentralizált rendszerek kiépítése és természetközeli utó-tisztítási megoldások alkalmazása. Az önkormányzatok és önkormányzati társulások legfeljebb 500 millió forint vissza nem térítendő támogatást igényelhetnek akár 95 százalékos támogatási intenzitással, előlegigénylés lehetőségével a támogatás 50 százalékaig és legfeljebb hároméves megvalósítási határidővel.

A bemutatott pályázati konstrukciók szervesen illeszkednek a KAP Stratégiai Terv célkitűzéseire, és kiegyensúlyozott támogatási keretet nyújtanak a mezőgazdasági termelők, a vidéki közösségek és az élelmiszer-ellátási lánc szereplői számára. Az együttműködés, az innováció és a helyi közösségek iránti elköteleződés teszi lehetővé, hogy a támogatásokból valódi érték szülessen. A Közös Agrárpolitika eszközei így nemcsak fejlesztéseket finanszíroznak, hanem hozzájárulnak egy erősebb, versenyképesebb és élhetőbb vidéki Magyarország felépítéséhez.

A pályázati dokumentumok és részletes útmutatók, valamint a társadalmi egyeztetés alatt álló, várhatóan a közeljövőben megjelenő felhívások az Agrárminisztérium tematikus weboldalán, a kap.gov.hu felületen érhetők el.

JÓGYAKORLATOK EURÓPÁBÓL

A vidék jövője szorosan összefonódik Európa közös jövőjével, a Közös Agrárpolitika (KAP) által támogatott kezdeményezések sokszínűsége, innovációs ereje és közösségformáló hatása túllép a mezőgazdaság keretein – hatással van a kultúrára, az oktatásra, a társadalmi kohézióra és a helyi identitás megerősítésére. A vidékfejlesztés pedig nem pusztán gazdasági kérdés, hanem kulturális, társadalmi és környezeti dimenziók találkozási pontja is, ahol a hagyomány és az innováció kéz a kézben mutat utat.

Ezek a történetek azt üzenik, hogy az európai vidéki térségek fejlesztése nem csupán a termelés hatékonyságának növelését jelenti, hanem olyan közösségi és kulturális innovációkat is, amelyek új távlatokat nyitnak a helyi életminőség javításában.

E jógyakorlatok egyszerre szólnak a hagyományok ápolásáról és az innováció bátorításáról. Megmutatják, hogy a múlt értékei nem csupán emlékeztetnek bennünket gyökereink-

re, hanem kapaszkodót nyújtanak egy fenntarthatóbb jövő felé vezető úton. Ugyanakkor rávilágítanak arra is, hogy a közösségi kezdeményezések és az együttműködés új formái képesek valódi hidakat építeni emberek, térségek és országok között.

1 Holland mintaprojekt a város és vidék összekapcsolásáért

A vidéki örökség megőrzése nem pusztán múltidézés, hanem jövőbe mutató feladat is, amely kultúránk, közösségeink és gazdaságunk fennmaradását szolgálja. Hollandia egyik leginspirálóbb LEADER projektje, a „Travelling Farm Museum of Forgotten Skills” ennek a küldetésnek állít emléket, miközben új utakat nyit a város és a vidék közötti kapcsolatok erősítésében. A kezdeményezés művészet és mezőgazdaság eszközeivel élesztette újra azokat a hagyományos készségeket és közösségi értékeket, amelyek évszázadokon át fenntartották a vidéki életet, s amelyek ma is kulcsot adhatnak egy fenntarthatóbb jövő megteremtéséhez.

A projekt fő célkitűzései és tevékenységei

A projekt célja az volt, hogy szorosabb kapcsolatot teremtsen Leidsche Rijn lakói és a környékbeli gazdálkodók között, elősegítve ezzel a város és a vidék közötti párbeszédet, valamint a fenntartható életmód iránti nyitottságot. Törekvésük középpontjában az állt, hogy a városi lakosok közvetlen kapcsolatba kerüljenek a termelőkkel, megismerjék a helyben termelt élelmiszereket, valamint újra felfedezék a hagyományos kézműves és gazdálkodási készségeket.

Ennek érdekében a program keretében két éven keresztül művészeti installációkat, interaktív workshopokat, tereplátogatásokat és kiállításokat szerveztek. A közel 50 kirándulás és 50 műhelyfoglalkozás során a résztvevők olyan témákban mélyülhettek el, mint az ehető növények használata, a befőzés, a hagyományos közös építés és tervezés, a réti madarak felismerése, valamint a környezetbarát életmód gyakorlati formái. Emellett elindítottak egy helyi ökológiai piacot és Food Art Film Fesztivált, oktatási programot szerveztek 12 iskola számára, és fejlesztettek egy tanári segédcsomagot is, amelyet a pedagógusok önállóan használhatnak az oktatás támogatására.

A projekt eredményei

A „Travelling Farm Museum of Forgotten Skills” (Elfeledett Készségek Utazó Farmmúzeuma) 1550 városi és vidéki lakost kapcsolt össze, közel 20 gazdálkodót és agrárvállalkozót vont be, valamint számos új kulturális és oktatási kezdeményezést indított el. A projekt keretében készült podcastok, az interaktív „ételjáték” és a Maastricht gazdáival szervezett csereprogram mind hozzájárultak ahhoz, hogy a résztvevők szélesebb körben ismerjék meg a fenntartható mezőgazdaság és a helyi élelmiszertermelés jelentőségét.

A projekt egyik legfontosabb eredménye a városi fiatalok bevonása volt:

12 ISKOLA DIÁKJAI KÖZVETLENÜL ISMERKEDHETTEK MEG A VIDÉKI ÉLET ÉRTÉKEIVEL, A PEDAGÓGUSOK PEDIG EGY SPECIÁLISAN ÖSSZEÁLLÍTOTT OKTATÁSI CSOMAG SEGÍTSÉGÉVEL MÉLYÍTHETIK A FELDOLGOZÁST.

Emellett létrejött egy rendszeresen működő ökopiac, amely elősegíti a helyi termékek közvetlen értékesítését. A művészeti és kulturális programok révén új kapcsolatok, közös élmények és hosszú távú együttműködések születtek a városi és vidéki közösségek között.

Legfontosabb tanulságok és javaslatok

A projekt egyik legnagyobb tanulsága, hogy a városi és vidéki közösségek közötti kapcsolatok erősítése nem csupán gazdasági előnyökkel jár, hanem hozzájárul a kölcsönös tisztelet és megértés kialakításához is. A holland példa azt mutatja, hogy a művészet és a közösségi aktivitás képes olyan hidakat építeni, amelyek tartósan megváltoztatják a helyi identitást és a társadalmi szolidaritást.

A projekt értékelései és visszajelzései szerint a résztvevők új, rendkívül értékes tapasztalatokat szereztek. Különösen pozitív élményként említették a közös biciklitúrát, ahol a gazdaságokat keresték fel, amely egyszerre erősítette a közösségi szellemet és közelítette egymáshoz a városban élők és a gazdák világát.

A holland modell példaként szolgálhat más európai régiók számára is: a közösségi ösztönzésű, fenntarthatóságra épülő kezdemé-

nyezések hozzájárulhatnak a helyi gazdaság élénkítéséhez, a kulturális örökség megőrzéséhez, valamint a fenntartható földhasználat terjedéséhez.

A „*Travelling Farm Museum of Forgotten Skills*” projekt bebizonyította, hogy a művészet, a közösség és a fenntartható gazdálkodás összekapcsolása valódi példát kínálhat Európa más vidéki térségeinek is, ahol a kulturális örökség, a közösségi részvétel és az innovatív gazdálkodási gyakorlatok egymást erősítik.

A projekt történetét bemutató, angol nyelvű teljes összefoglaló megtekinthető a CAP Network honlapján.

2 Hidak a határok felett: tudáscsere a Mosel mentén

A Mosel folyó két partja, a luxemburgi Mosellerland és a német Moselfranken régió évszázadok óta osztozik közös történelmen, kultúrán és gazdasági kapcsolatokon. Mégis, a mindennapokban sokszor kevés tudás és tapasztalat áramlik át egyik oldalról a másikra. Ezt igyekezett orvosolni a „NoperTrips” (Szomszédutak) elnevezésű, LEADER támogatással megvalósult nemzetközi együttműködési projekt, amely a közösségek közötti párbeszédet és tudásmegosztást segítette elő, hogy lebont-

gések jobb megismerése volt. A szervezők szándéka az volt, hogy a szomszédos régiók lakói és szakemberei ne csupán a mindennapi szükségletek miatt lépjenek át a határt, hanem valódi betekintést nyerjenek egymás életébe, szokásaiba és jó gyakorlataiba. A projekt keretében olyan tematikus kirándulásokat valósítottak meg, amelyek a biodiverzitás megőrzésére, a bortermelés és bormarketing kérdéseire, a demokrácia erősítésére, a közösségi részvétel ösztönzésére, valamint a fenntartható élelmiszergazdálkodás témakörére fókuszáltak. Ezek a programok szakmai műhelyekkel, konferenciákkal és kulturális rendezvényekkel egészültek ki, amelyek lehetőséget adtak a helyi termelők, egyesületek és

sa a határok szimbolikus falait, és új hidakat teremtsen a közös gondolkodás és együttműködés számára.

A projekt fő célkitűzései és tevékenységei

A „NoperTrips” projekt elsődleges célja a határon átnyúló kapcsolatok erősítése, valamint a társadalmi, gazdasági és kulturális összefü-

gésintézmények bemutatkozására. A kezdeményezés középpontjába a személyes találkozások és az átélhető élmények kerültek, hiszen a szervezők meggyőződése szerint csak a közvetlen tapasztalat képes igazán hidat építeni, és maradandó alapot teremteni a kölcsönös megértés és tisztelet kibontakozásához.

A projekt eredményei

A tizenöt „szomszédútúra” több mint négyszáz résztvevőt vonzott a Mosel folyó három országot összekötő térségéből. A program során a borászok, önkormányzati szakemberek, civil szervezetek képviselői, fiatalok és kulturális szereplők mind lehetőséget kaptak arra, hogy egymástól tanuljanak, tapasztalatot cseréljenek és új együttműködésekre tegyenek szert. A rendezvények közül kiemelkedett a demokrácia erősítését célzó konferencia Remerschenben, a biodiverzitás védelméről szóló műhely Manternachban és Ancyban, valamint a borászati innovációt középpontba állító találkozók Bernkastelben és Schengenben. A projekt kézzelfogható eredménye a megerősödött regionális hálózat, amely a gyakorlatban is bizonyította erejét: a résztvevők képesek voltak gyorsan és hatékonyan összefogni például egy katasztrófa utáni helyreállítási munka során.

Legfontosabb tanulságok és javaslatok

A megvalósító Miselerland és Moselfranken Helyi Akciócsoport tapasztalatai szerint a siker kulcsa a gondosan előkészített, célzott meghívásokban, a helyi partnerekkel való szoros együttműködésben és a megfelelően kiválasztott témákban rejlett. A tolmácsok bevonása elengedhetetlennek bizonyult, hiszen a közvetlen kommunikáció jelentősen növelte az események értékét. A nyilvánosságnak szánt „szomszédútúrák” esetében világossá vált, hogy a széleskörű promóció nélkülözhetetlen a tömeges részvételhez. A szervezők megfogalmazása szerint a jövőben elengedhetetlen, hogy a projektek még határozottabban ösztönözzék a különböző közösségek és szereplők aktív részvételét, hiszen így biztosítható, hogy ne csupán szakmai eredmények szülessenek, hanem a társadalmi kohézió is tovább erősödjön.

„A „NopertTrips” története rámutat arra, hogy a szomszédság nem pusztán földrajzi adottság, hanem lehetőség is.”

A projekt által létrejött párbeszéddek és tapasztalatcserék hosszú távon hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a Mosel menti közösségek még inkább felismerjék: a közös jövő csak a határokon átívelő együttműködés és a kölcsönös bizalom erősítése révén képzelhető el.

A projekt történetét bemutató, angol nyelvű teljes összefoglaló megtekinthető a CAP Network honlapján.

3 Egy kis befőzőüzem nagy tanulságai Normandiából

A francia Felső-Normandia térségében született meg az a kezdeményezés, amely példát mutat arra, miként lehet egyszerre küzdeni az élelmiszerpazarlás, az élelmiszer-bizonytalanság és a társadalmi elszigeteltség ellen. A „La petite conserverie” a mindennapok egyszerű helyzeteit alakítja közösségi élménnyé, és rámutat arra, hogy a közösen feldolgozott termények értéke túlmutat az élelmiszeren: erősíti a kapcsolatokat, és tartós nyomot hagy a közösség életében. A közösen eltöltött idő, az egymásnak nyújtott segítség és az együtt megőrzött termények mind hozzájárulnak ahhoz, hogy csökkenjen az élelmiszerpazarlás, erősödjön a társadalmi kohézió, és a közösség tagjai tartósan gazdagodjanak élményekkel, kapcsolatokkal és biztonsággal.

A projekt fő célkitűzései és tevékenységei

A „kis befőzőüzem” lényegében egy speciálisan átalakított kisteherautó, amely Dieppe városát és környékét járta. A járműben a szociális központok által összegyűjtött és a gazdálkodók által felajánlott mezőgazdasági feleslegeket a helyi lakosokkal együtt dolgozták fel. Így a kezdeményezés egyszerre küzdött az élelmiszer-pazarlás ellen, segítette a hátrányos helyzetűeket a friss, egészséges és helyben előállított élelmiszerekhez való hozzáférésben, valamint oldotta a társadalmi elszigeteltséget, amely különösen a vidéki térségekben jelent

egyre égetőbb problémát. A program során nemcsak főzési és befőzési technikákat mutattak be, hanem interaktív foglalkozásokat is szerveztek családoknak és fogyatékkal élőknek, vagy munkába visszatérni készülőknek. A résztvevők közösen tanulhattak és fejlődtek a közös munka által. A helyi gazdák és termelők pedig önként ajánlották fel felesleges terményeiket, amelyeket a szervezők és résztvevők a helyszínen dolgoztak fel, bemutatva a tartósítás módjait. Így nemcsak élelmiszer készült, hanem közösségi élmény is született.

A projekt eredményei

A „La petite conserverie” három év alatt több száz embert vont be aktívan a közösségi tevékenységekbe.

Összesen 840 résztvevő kapcsolódott be a programba, köztük 357 család, akiknek így javult az önellátása és biztonságosabban jutottak élelmiszerhez.

A résztvevők 78 százaléka nő volt, sokan közülük egyedülálló édesanyák, akik számára a projekt nemcsak tápláló ételeket, hanem társas kapcsolódást is kínált. A program hatására hat szociális központban 13 százalékkal nőtt az önkéntes segítők száma, és erősödött a lakosság aktív részvétele a helyi közösségi eseményeken. Emellett a projekt hozzájárult a zöldségek és gyümölcsök étrendben betöltött szerepének újraértékeléséhez, tudatosabb étkezési szokásokat alakított ki, és csökkentette a feleslegesen kidobott élelmiszer mennyiségét. A befőzőüzem nemcsak hasznos tudást adott, hanem erősítette a résztvevők önbizalmát és közösségi készségeit, közelebb hozta egymáshoz a városi és vidéki embereket.

Legfontosabb tanulságok és javaslatok

A projekt legfontosabb tanulsága, hogy a valódi siker kulcsa a közösség bevonása. A személyes részvétel, a közös élmények és a hagyományos tudás újrafelfedezése egyszerre segíti az egyének mindennapjait és erősíti a közösség egészségét. A mobil befőzőüzem bebizonyította, hogy a városi és vidéki közösségek

közötti kapcsolatok újraépítése kézzelfogható eredményeket hozhat, ha a kezdeményezés nemcsak gyakorlati megoldásokat kínál, hanem közösségi élményt is teremt. A szervezők szerint a jövőben még nagyobb figyelmet kell fordítani a partnerségek szélesítésére, a különböző társadalmi csoportok aktív bevonására.

A „kis befőzőüzem” példája megmutatta, hogy a fenntarthatóság, a társadalmi kohézió és a hagyományok tisztelete képesek egyszerre választ adni a jövő élelmészeti és közösségi kihívásaira.

A projekt történetét bemutató, angol nyelvű teljes összefoglaló megtekinthető az EU CAP Network honlapján.

Forrás: EU CAP Network

KAPVTE

Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.
Vidék- és Térségfejlesztési Támogató Egység

1223 Budapest, Park utca 2.
+36 1 362 8100
www.videktamogato.hu
vteiroda@hoi.hu

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Az Európai Unió
társfinanszírozásával

*Az agrártámogatásokkal
kapcsolatos minden
információ egy helyen:*

KAP.GOV.HU

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Az Európai Unió
társfinanszírozásával